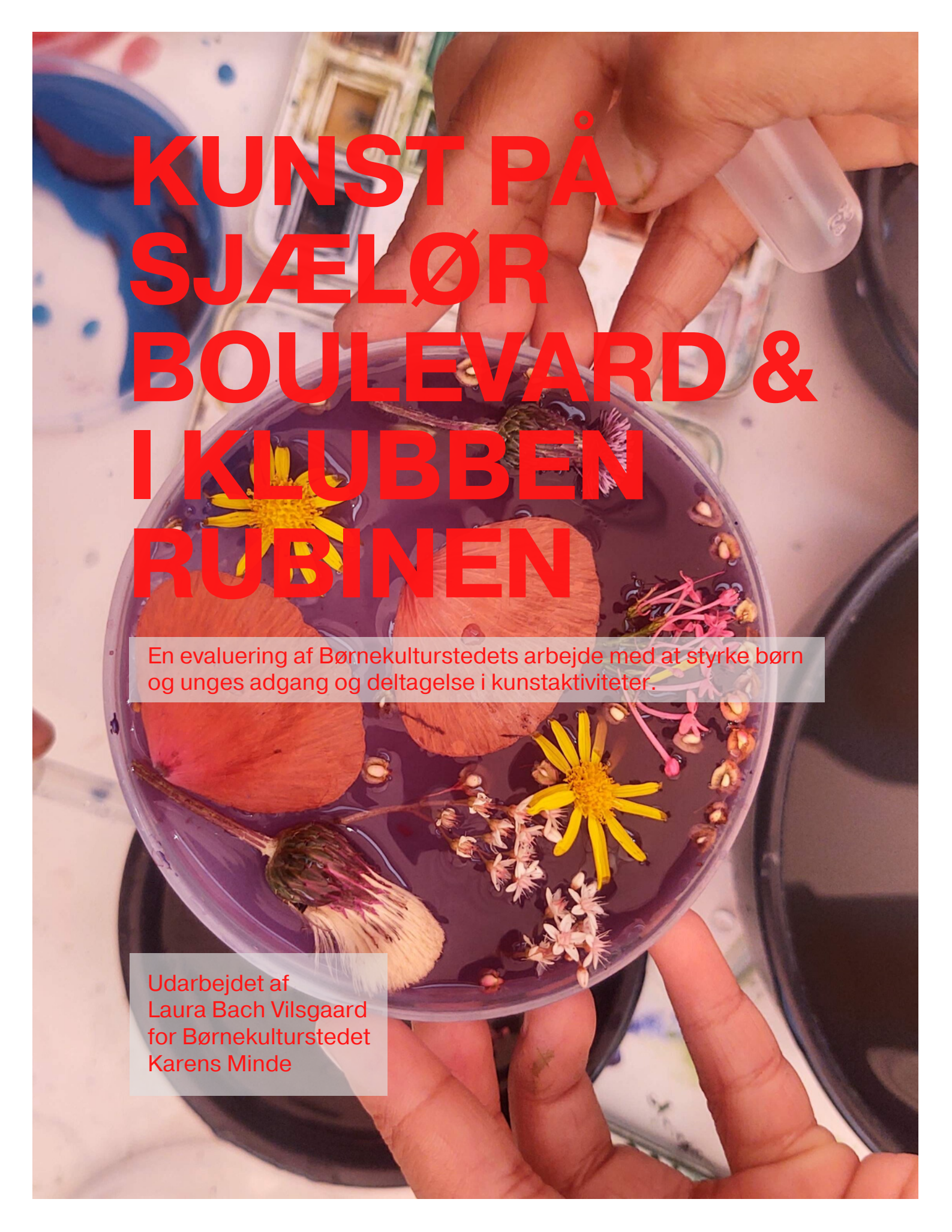

KUNST PÅ SJÆLØR BOULEVARD & I KLUBBEN RUBINEN

En evaluering af Børnekulturstedets arbejde med at styrke børn og unges adgang og deltagelse i kunstaktiviteter.

Udarbejdet af
Laura Bach Vilsgaard
for Børnekulturstedet
Karens Minde

Evalueringsrapporten er en del af Kulturministeriets landsdækkende projekt Grib Engagementet.

Rapporten er skrevet af Laura Bach Vilsgaard

Dataindsamling og empirisk bearOdning: Laura Bach Vilsgaard

Redaktionel sparring: Ditte Marie Størner

Billeder: Annika Nilsson, Christian Liljedahl & Laura Bach Vilsgaard

Korrektur: Susanne Horn & Ditte Vilsgaard

Børnekulturstedet Karens Minde

Wagnersvej 19

2450 København SV

Tlf. 3074 8427

www.bkultur.dk

Indhold

Forord	2
Projektoplysninger.....	5
Modelforsøgets overordnede ide.....	5
Medvirkende aktører.....	5
Modelforsøgets målgrupper.....	6
Antagelser knyttet til adgang	7
Antagelser knyttet til deltagelse.....	7
Hvordan er der arbejdet med antagelserne.....	7
Afvigelser ift godkendte evalueringsdesigns	8
Rubinen.....	10
Modelforsøgets kunstpædagogiske aktiviteter.....	11
Organisering	12
Aktiviteter og udviklingen af antagelser.....	12
Opsummering (Hvilke indsigter er skabt i arbejdet med antagelserne?)	22
Sjælør Boulevard	24
Modelforsøgets kunstpædagogiske aktiviteter.....	25
Organisering	28
Aktiviteter og udvikling af antagelser	28
Opsummering (Hvilke indsigter er skabt i arbejdet med antagelserne?)	35
Tværfagligt samarbejde på Sjælør Boulevard	37
Tværfagligt samarbejde i Rubinen.....	40
Efterskrift - Evaluators refleksioner om værdibaseret ledelse og det nye børnesyn.....	43

Forord

Formålet med Grib Engagementet er at styrke adgang til og deltagelse i kunst og kulturaktiviteter for børn og unge, der ikke kommer til kunst og kultur af sig selv. Der kan være mange årsager til, at børn ikke deltager i kulturlivet eller foreningslivet.

Det kan skyldes, at børnene kommer fra familier, der er ramt af omstændigheder, der ikke gør dem i stand til at deltage. Omstændigheder såsom når familier oplever fattigdom, sygdom, arbejdsløshed, eller når familier mangler uddannelse og viden om kulturlivet eller har kulturelle barrierer, der gør det svært at deltage. Dette er parametre, der er forbundet med begrebet udsathed.

De børn, der ikke deltager i kultur og foreningslivet, behøver ikke at være udsatte for ikke at deltage. Det kan være, de kommer fra familier, der går op i andre ting eller ikke interesserer sig for kunst og kultur. Denne undersøgelse er ikke omfattende nok til at kunne vurdere, om børnene tilhører den ene gruppe eller den anden gruppe.

Når man ser på statistikken for beboersammensætningen i Sydhavnen, så er der en overrepræsentation af arbejdsløshed, enlige forældre, folk med lav indkomst og folk på offentlig forsørgelse. Det betyder, at der er en større sandsynlighed for at møde børn og unge fra familier med de vilkår i Sydhavnen til forskel for andre københavnske bydele.

En del af finansieringen til projekter i Børnekulturstedet er bundet op på puljer målrettet udsatte børn og unge. Der findes flere puljer målrettet kunst og kultur til denne målgruppe, og derfor er det oplagt at søge penge til Børnekulturstedets kunstaktiviteter og opsøgende arbejde her. Samtidig forholder Børnekulturstedet sig meget lidt til mennesker ud fra kategorierne udsat/ikke udsat. De kunstnere, der er ansat på Børnekulturstedet, beskæftiger sig ikke med udsathed eller sårbarhed, og det virker ikke til at interessere dem. De er optaget af interaktionen med børnene, af leg, materialer, fantasi, processer og kreative eksperimenter sammen med andre mennesker. Hvor der i fondsansøgningerne, som Børnekulturstedets leder skriver, bruges ord som udsatte og sårbare om Børnekulturstedets målgruppe, findes de ord ikke internt i organisationen eller i kunstnernes møde med brugerne.

Det er et bevidst valg fra ledelsens side kun at bruge disse ord i fondsansøgninger og ikke i projektledelsen eller i samarbejdet med kunstnerne. Det er det, fordi der i begreberne sårbarhed og udsathed opstår et hierarki mellem mere eller mindre udsatte, og fordi der ligger et overformynderisk element, da *nogen* vurderer *andres* udsathed. Billedligt opstår der en iagttager, der forekommer ikke udsat/sårbar og en iagttaget, der er sårbar/udsat. Denne dualisme mellem de sårbare/udsatte og ikke sårbare/ikke udsatte undergraver den forbindelse mellem mennesker, som Børnekulturstedet ønsker at skabe.

Af respekt for forbindelsen mellem mennesker og for at fokus bør være på den kreative proces fungerer ledelsen som et filter mellem fondsansøgningens begrebsverden og kunstnernes praksisverden. De begreber, der bruges i ansøgningerne, kommer ikke videre. Ligeledes er ledelsen et filter for bureaukratiske systemer, sådan at kunstnerne ikke skal forholde sig til tilbagemeldingssystemer, papirarbejde og ansøgningsprocesser. Det kunne eksempelvis være regler om at bygge en tagterrasse på taget af en container eller sikkerhedsforanstaltninger og kommunens retningslinjer ifm. bestemte projekter. Ledelsen tager sig af dette, så kunstnerne kan tage sig af aktiviteterne og relationen til børnene.

Som evalueringsansvarlig har jeg på den ene side siddet og talt om udsathed som en faktor, Børnekulturstedet arbejder med, til netværksmøderne på Rytmask Musikkonservatorium. På den anden side har jeg, når jeg var med ude og møde de børn, der var med i projektet, mærket, at det ville være helt forkert at kalde dem for udsatte, selvom de åbenlyst falder i den kategori. Det har skabt anledning til selvansagelse i relation til det sprog, som jeg forventede, at jeg skulle bruge i evalueringen og det sprog, som bl.a. forskellige filantropiske, sociale og kulturelle fonde bygger deres bevillinger på. For kan jeg være i integritet, hvis jeg kalder nogle mennesker "udsatte" overfor Slots- og Kulturstyrelsen og samtidig ville skamme mig, hvis de samme mennesker hørte, at jeg kaldte dem udsatte?

Herunder har jeg listet årsagerne, som jeg blev bevidst om, gjorde, at jeg ikke kunne kalde de mennesker, jeg mødte, udsatte eller sårbare:

- 1) Fordi jeg ikke kender dem. Sårbarheden har jeg fra en statistik og ikke fra dig, jeg møder.
- 2) Fordi det kan føles uværdigt og umyndiggørende at give folk sårbarheds- og udsathedsmærkater.
- 3) Fordi jeg som iagttager fastholder dig/dem i en rolle som stakler, når jeg giver den slags mærkater. Måske er de stærkere end mig, da de måske overkommer mere, end jeg ville kunne i samme situation?
- 4) Fordi dem, der kalder andre sårbare, hæver sig over det sårbare og skaber en dualisme mellem sårbar og ikke sårbar. Og jeg ønsker faktisk at mødes med dem i vores fælles sårbarhed og ønske om kontakt og mening.
- 5) Jeg er ikke enten sårbar eller ikke sårbar. Jeg er et sårbart menneske fyldt med ressourcer. Det er deri arbejdet ligger.

Kontrasten mellem de netværksarrangementer, vi har været til mellem kulturinstitutioner og musikskoler på Rytmask Musikkonservatorium og de reelle kunstaktiviteter ude på Sjælør Boulevard, har været store. Jeg har forsøgt at navigere i den kontrast, der ligger i at begreberne sårbarhed og udsathed er et væsentligt parameter inden for politisk styring af puljer og indsatser, og at de samtidig ude i praksis opleves som stigmaforstærkende, afstandsskabende og som noget, der sprogligt fastholder andre i en social og kulturel klasse, når de italesættes overfor brugerne, der først og fremmest er mennesker og børn. Det er svært ikke at iagttage denne dobbelthed uden at føle sig en lille smule hyklerisk.

De børn, jeg har set på i projektet her, har, ifølge de medarbejdere og eksperter på området, der arbejder i den boligsociale helhedsplan i Sydhavnen, en mindre adgang til kunst og kulturlivet pga. **videns barrierer**, **demografiske barrierer** og **økonomiske barrierer**. Der er mange gode argumenter for, hvorfor de barrierer bør forsøges at nedbrydes i et demokratisk samfund som Danmark. Ønsket om ligestilling som ideal kan være et af dem. Et ønske om at mindske kriminalitet og radikalisering kan være et andet. Det er med afsæt i viden fra de boligsociale medarbejdere og kunstnerne jeg beskriver børnenes barrierer ift. at kunne få adgang til og deltage som fuldgældige medskabere i aktiviteterne.

Sårbarhed og udsathed er ikke ord, der vil gå igen gennem rapporten, fordi de ikke bliver brugt ude i praksis. I mellemtiden er det noget, der eksisterer imellem linjerne, da de børn, der bruger aktiviteterne, bor i et af Københavns fattigste områder, og den viden, vi her har opsamlet, vil kunne hives ind i en kontekst af udsatte og sårbare borgere. Vel vidende at ingen af dem, vi har mødt i praksis-feltet, identificerer sig eller hinanden med de begreber, og at vi ikke har nogen konkret viden om de familier, som børnene er en del af, da vi møder børnene i et uformelt og frivilligt læringsrum uden deres forældre og familier.

Projektoplysninger

Modelforsøgets overordnede ide

Denne evaluering strækker sig over 2 projekter. Begge projekter har samme formål og antagelser, men foregår i forskellige rammer, tidsrum og med forskellige børn. Dog er det alle børn, der er en del af det samme nærmiljø i Sydhavnen og i samme aldersgruppe. De fleste af børnene kommer fra familier, som ikke opsøger de klassiske kunst og kultur aktiviteter, som Børnekulturstedet repræsenterer.

Projekterne har til formål – gennem konkrete kunstprojekter - at undersøge, hvordan vi kan nå ind til børn og unge i hhv. klubben Rubinen og på Sjælør Boulevard, der ikke opsøger kunst og kultur i forvejen og generelt ikke er en del af foreningslivet i Danmark, og engagere dem i vores aktiviteter.

Projektet er et eksperiment med forskellige tilgange til målgruppen og dermed en undersøgelse af, hvordan man i praksis kan bryde barriererne for børn og unges deltagelse i kunst og kulturaktiviteter i Børnekulturstedet.

På tværs af begge projekter har de samme antagelser vist sig at være vigtige for at lykkes og de samme antagelser har vist sig at være irrelevante (se afsnittet Opsummering – Hvilke indsigter er skabt i arbejdet med antagelserne?).

Medvirkende aktører

Projekterne har 3 centrale aktører. *Børnekulturstedet*, der er en kunstscole for børn. Børnekulturstedet er initiativtager og tovholder på projektet, *Klubben Rubinen*, der er en klub for børn og unge tilknyttet den lokale folkeskole. Der går også børn i klubben, som bor i området, men går på andre skoler, end den lokale folkeskole. Den sidste aktør er *Den Boligsociale Helhedsplan* på Sjælør Boulevard.

På Sjælør Boulevard er der desuden et tiltag ved navn *Idrætscontaineren*, som er en del af den boligsociale indsats i området og som nogle af klubbens pædagoger er tilknyttet. Idrætscontaineren er en blivende indsats i området, og faciliterer rammerne for det sted, hvor aktiviteterne foregår på Sjælør Boulevard.

Modelforsøgets målgrupper

Rubinen

Det første projekt foregik i klubben Rubinen, der er tilknyttet den lokale folkeskole. Her har der været aktiviteter for børn i klubben fra januar 2022 til september 2022. Projektet har haft to forskellige former efterhånden, som det udviklede sig, og alle børnene, der deltog, havde adgang i kraft af, at de gik i klubben. Især 3. og 4. klasserne i klubben var meget engagerede i projektet.

Sjælør Boulevard

Det andet projekt foregik i et socialt boligområde ved navn Sjælør Boulevard. Her bor omkring 1200 mennesker, hvoraf 25 % er mellem 0-18 år. Projektet har bestået af billedkunstneriske sommeraktiviteter i sommerferien i baggården og efterfølgende 2 faste ugentlige aktiviteter frem til efterårsferien, hvor der igen har været ferieaktiviteter. En del af formålet med projektet var at knytte børnene tættere til Børnekulturstedet, og derfor foregik efterårsaktiviteterne ikke i deres baggård, men på Børnekulturstedet. Det var et af projektets mål at få børnene til at gå over til Børnekulturstedet og deltage i de sidste uger af projektet. Målgruppen for projektet på Sjælør Boulevard var de børn, der boede i boligblokkene, og de fik adgang, fordi Børnekulturstedet koblede sig til allerede eksisterende aktiviteter i deres baggård. Det projekt hedder Idrætscontaineren og er faste ugentlige sportsaktiviteter. Ved at lægge aktiviteterne samtidig med allerede eksisterende idrætsaktiviteter blev Børnekulturstedets aktiviteter et tilbud om noget andet end idræt til de børn, der brugte idrætsaktiviteterne og til de børn, der ikke syntes om at dyrke sport, og som derfor ofte kiggede på, når de andre spillede fodbold eller basket. Rammen var uformel, og børnene kunne gå fra det ene tilbud og over til det andet. Kunstaktiviteterne blev en yderligere kvalificering og opgradering af det eksisterende tilbud til børnene, og der opstod en behagelig synergi mellem medarbejderne i de forskellige aktiviteter.

Målsætningen var, for begge projekter, at bryde de barrierer, som eksisterer og som beskrives af de boligsociale medarbejdere som:

- **Videns barrierer** – Børnene skulle lære Børnekulturstedet at kende: Finde ud af hvem de var, og hvad man kunne lave med Børnekulturstedets kunstnere.
- **Demografiske barrierer** – Det krævede ingen tilmelding at deltage. Børnene skulle bare dukke op for at deltage. Børnekulturstedet placerede aktiviteterne så tæt på børnenes nærmiljø som muligt og tilpassede aktiviteterne familiernes og børnenes rytmer. Formålet var at børnene skulle lære vejen over til Børnekulturstedet at kende og blive trygge ved at bevæge sig derhen og hjem igen igennem forløbet. Efterhånden som aktiviteterne og relationerne mellem de deltagende børn og

voksne udviklede sig, skulle kunstnerne tage børnene med på udflugter over til Børnekulturstedet. Dette kom aldrig til at ske i praksis, men det var en intention i projektets start og et ønske fra Børnekulturstedets leder langt ind i projektets udvikling. Efterårsferien foregik i Børnekulturstedets lokaler, men det lykkedes dog ikke at få en særlig stor tilslutning af børn i efterårsferien.

- **Økonomiske barrierer** – Det var gratis at deltage.

Antagelser knyttet til adgang

Følgende antagelser baserede alle aktiviteterne sig på:

- **Adgang øges ved at medarbejdere organiserer logistikken (økonomi & påmindelser om tid og sted) omkring børnenes deltagelse.**
- **Adgang øges gennem etablering af trygge relationer.**
- **Fysisk nærhed øger adgangen for børn og unge: dvs. at børn får adgang til kunst og kultur, hvis det foregår i de rammer (tid og sted), som de allerede opholder sig i.**
- **Børn får adgang til aktiviteterne, hvis vi tillader en vis fleksibilitet, der gør at projektet løbende former sig efter de vilkår, vi møder.**

Antagelser knyttet til deltagelse

Følgende antagelser baserede alle aktiviteterne sig på:

- **Hvis aktiviteten har et større formål, så øger det børn og unges engagement**
- **Hvis børn og unge får ansvar, så engageres de mere**
- **Professionelle materialer og udstyr er motiverende og skaber engagement.**

Hvordan er der arbejdet med antagelserne

I projektet i Rubinen har Christian Liljedahl, der har været gennemgående kunstner på projektet, ført logbog over sin proces. Der er ikke blevet ført logbog på Sjælør Boulevard. Fælles for begge projekter er, at evaluator har holdt en række evalueringsmøder med kunstnerne, de boligsociale medarbejdere og Børnekulturstedets leder. Udviklingsmøder og evalueringsmøder er blevet optaget og gennemlyttet efterfølgende. Ligesom der er lavet deltagerobservationer og interviews med kunstnere, pædagoger, boligsociale medarbejdere og børnene i begge projekter. Dette har medvirket til at videns opsamle og

udvikle antagelserne. Det har ikke været muligt at lave antiteser og teste om de ville give nogle andre resultater, men alle fagpersoner er blevet bedt om løbende at forholde sig til antagelserne.

Kunstnere, evaluator og leder af Børnekulturstedet har haft en overordnet optagethed af, **hvordan får vi børnene til at deltage og hvordan sikrer vi at så mange børn som muligt fra Rubinen får adgang til aktiviteterne**. Under dette overordnede fælles fokus, er det kunstnerens samspil med børnene, der har formet projektet, og derfor har projektet udviklet sig på måder, som ikke altid har kunne været planlagt på forhånd. Kunstnerne har haft fokus på selve aktiviteterne og samspillet mellem dem og børnene, imens evaluator har haft fokus på antagelserne. Efterhånden som interviews, deltagerobservationer og anden data er blevet bearbejdet, har der tegnet sig nogle mønstre af ting, der fungerede og ikke fungerede, og det er de mønstre, der bruges som argumenter for, om antagelserne holder eller ej.

Det empiriske grundlag, som undersøgelsen bygger på, består af:

- Deltagerobservationer
- Logbogsvideoer fra kunstner
- Interviews med børn, der bruger aktiviteterne (9 interviews)
- Interviews med pædagoger i Rubinen (3 stk)
- Interviews med kunstnere (2 stk)
- Interviews med lederen af Børnekulturstedet (2 stk)
- Interviews med boligsociale medarbejdere (2 stk)
- Optagelser fra statusmøder og udviklingsmøder (7 stk)

De primære spørgsmål i børneinterviews har været: Hvad laver I? Hvornår bruger I dette rum/aktivitet? Hvad kan I lide ved stedet, og hvad kan I ikke lide? Og hvordan oplever I de voksne her?

Derimod er de voksne blevet bedt om at forholde sig til antagelser, delmål og projektets løbende udvikling.

Afvigelser ift godkendte evalueringsdesigns

Tværfagligt samarbejde i Rubinen forløb ikke som planlagt

Rubinens tværfaglige samarbejde fik en sådan form, at samskabelse på tværs af faglighederne ikke har udfoldet sig i det omfang, evalueringsdesignet lagde op til. Her er især tale om det tværfaglige samarbejde mellem klubbens ledelse og Børnekulturstedets ledelse. Christian Liljedahl, der var kunstner på projektet, har i praksis båret og udviklet aktiviteterne i Rubinen alene det sidste halve år, og den eksperimenterende

udvikling af samarbejdet har været meget langsom og tilnærmelsesvis ikkeeksisterende, imens projektet har stået på. På trods af det meget ringe tværfaglige samarbejde i praksis, så er klubbens medarbejdere blevet så begejstrede for det, Christian kan tilbyde børnene i de timer, han er der, at klubbens ledelse har tilbudt at finansiere en stilling til ham hen over de næste to år. Derfor fortsætter projektet, og det tværfaglige samarbejde vil muligvis kunne vokse fremadrettet.

Broen mellem Børnekulturstedets rammer og børnene på Sjælør Boulevard

Det var intentionen at skabe en øget tilknytning til Børnekulturstedets fysiske rammer ved at lave et længere forløb i børnenes nærmiljø, hvilket skabte tillid og tryghed mellem voksne fra Børnekulturstedet og børnene på Sjælør Boulevard. Dernæst var det intentionen, at kunstnerne skulle tage børnene med på udflugter til Børnekulturstedets lokaler i Huset 2450, og afslutningsvis skulle efterårsferiens aktiviteter foregå i Huset 2450. Der blev aldrig arrangeret nogle udflugter til Huset 2450, og da aktiviteterne blev flyttet op i Huset 2450 i efterårsferien, var fremmødet meget lille. Nogle dage kom ingen. Andre dage kom 3 dedikerede piger og deres mor. De manglende udflugter til Børnekulturstedet er en afvigelse i aktivitetsplanen, som sandsynligvis har haft konsekvenser for, hvad vi kan udlede af vores antagelser. Dette vil indgå i evalueringen og har givet anledning til refleksioner, men det er en afvigelse ift. evalueringsdesignet.

Børnenes efterfølgende tilknytning til Børnekulturstedet

Det overordnede mål med projektet var at skabe en bro mellem børn og unge, der ikke bruger kunst og kulturtilbud på Børnekulturstedet igennem de aktiviteter, Børnekulturstedet lavede. Da projektet ikke har været længere end 11 måneder fra start til slut, har det ikke været muligt at undersøge, om børn og unges tilknytning til Børnekulturstedet efter de afsluttede kunstaktiviteter er blevet større. Det har altså ikke været muligt at se på, om nogle af de medvirkende børn og unge har tilmeldt sig på nogle hold efter endt forløb eller om de er kommet til de events, der afholdes på Børnekulturstedet efter forløbets afslutning.

Rubinen

Klubben *Rubinen* ligger i Sydhavnen i København nær *Børnekulturstedet* - et børnekulturhus, hvor børn kan møde kunst og kultur. Børnene og de unge fra Rubinen er sjældne gæster på Børnekulturstedet – med undtagelse af de aktiviteter, hvor klubben tager initiativ til at deltage, f.eks. ved en årlig børnekulturfestival. Klubben har også selv en række kreative og musikalske værksteder, som de unge heller ikke benytter sig ret meget af. I det hele taget er børne- og ungegruppen i Rubinen ikke ret deltagende i nogle former for fritidsaktiviteter. Gennem Grib Engagementet har Børnekulturstedet hen over 2022 forsøgt at skabe aktiviteter, der øger Rubinens børn og unges adgang og deltagelse i kunstaktiviteter, imens de er i klubben. Her bygges videre på nogle mindre justeringer og interesser, der er opstået i 2021.

I 2021 har Børnekulturstedet forsøgt at nedbryde barriere mellem Børnekulturstedets bygning, Huset 2450, og klubben, Rubinen, der ligger op ad hinanden. Huset 2450 er et sted, hvor forskellige kunstnere har værksteder, og kunstneren Christian Liljedahl har gennem en huskunstnerordning i 2021 haft sin dagligdag i Huset 2450. Som en del af hans arbejde i 2021 blev der fjernet en hængelås på porten til Huset 2450, og han lavede sammen med børnene huller i hegnet, så børnene nemmere kunne smutte over på pladsen ved Huset 2450. På pladsen er der et par borde/bænke, der er et stort asfalteret område, der ligger forskellige materialer stablet, bl.a. træ og maling, der er et redskabsskur, og der står et stort kastanjetræ med en gynge og en ældre svævebane. I løbet af 2021 blev det tilladt for børnene også at bruge området som et fristed, hvor de godt måtte opholde sig, imens de var i klubben.

Her står 3 kunstnere fra Børnekulturstedet og snakker på pladsen, hvor kunstaktiviteterne fandt sted. I baggrunden ses taget på Rubinens lokaler og i øverste venstre side ses et halvtag, der stikker ud fra Børnekulturstedets lokaler.

Modelforsøgets kunstpædagogiske aktiviteter

Grib Engagementets aktiviteter i Rubinen har været forskellige eksperimenterende aktiviteter sammen med børnene fra klubben for at finde frem til, hvordan Børnekulturstedet kan få børnene engageret i kunstaktiviteter. Første forløb var et forløb fra januar og frem til april. Det var et forløb, som børn fra hele Sydhavnen kunne tilmelde sig mod betaling. Klubben købte 6 pladser på holdet til deres klub-børn, og på den måde forsøgte de at integrere klubbørnene på et hold med andre børn med egenbetaling. Holdet hed Skønhed og Destruktion, og bestod i forskellige eksperimenter med at brænde med ild, få ting til at eksplodere og lave eksperimenter med vand.

De børn, der selv havde betalt, kom hver gang, hvorimod de børn, der var fra klubben, ikke kom hver gang. De manglede kontinuitet, og det kom til at fylde på holdet og være forstyrrende for de børn, der kom kontinuerligt. Desuden var det nogle vilde drenge fra klubben, der deltog, og kunstnerne fik indtryk af, at der fandtes en gruppe børn, som slet ikke turde komme, fordi aktiviteterne var for vilde og afskrækkede dem, eller blot ikke interesserede dem. I slutningen af april var konklusionen at holdet ikke skulle gentages, men at man skulle prøve at lave en form, hvor den ene af de to kunstnere, der havde haft holdet Skønhed og Destruktion, Christian, skulle have en fast gang i Huset 2450 og se om han spontant kunne engagere de børn, der kiggede over på pladsen ved Huset 2450. Det blev et langt mere frugtbart forløb ift. børnenes deltagelse og engagement, og flere børn kom og var med. Her byggede de huler, byggede blomsterkasser, brændte mønstre i træ med strøm fra bilbatterier og byggede en tagterrasse oven på en container, hvilket var en stor succes og engagerede mange af børnene. Efter projektet med tagterrassen talte børnene om stedet, som om det var deres, og de havde en oplevelse af, at de helt selv havde bygget tagterrassen.

Der endte med at være en fast kerne af deltagere, der kom. Nogle dage var der 15 børn, og andre dage var der 3 børn. Men der var omkring 5 børn, som kom igen og igen. Samtidig var der også mindre deltagende børn, der begyndte at bruge pladsen og deltage ved blot at hænge ud og indtage rummet som deres. Vi har ikke præcise tal på, hvor mange der brugte aktiviteten, men omkring 25-30 børn har været aktiveret hen over forløbet, hvoraf der har været flere børn, der er blevet trygge ved at bruge området og kommer og er der efter skoletid – uanset om klubben er åben eller ej.

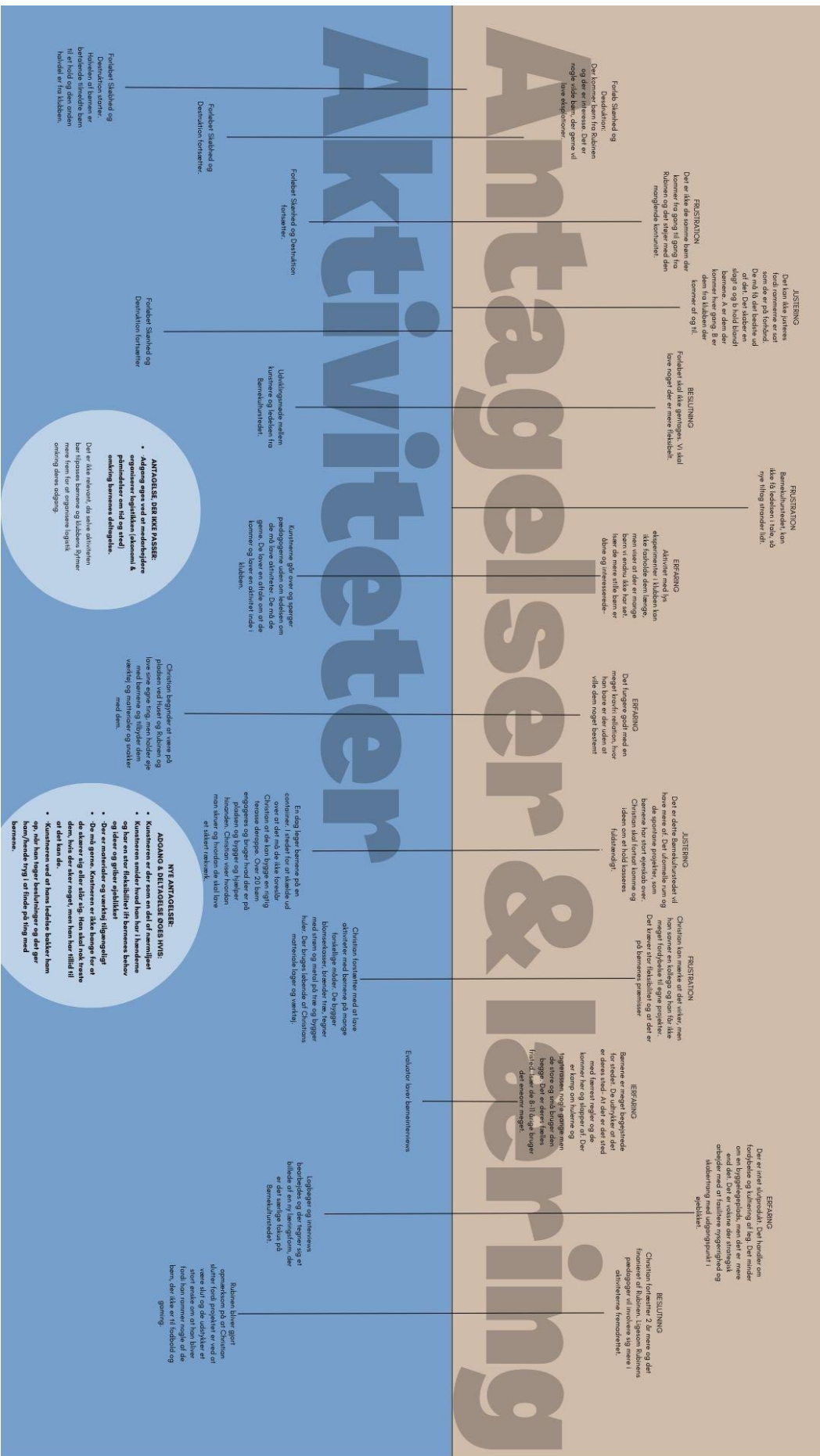
Christian stod alene for afviklingen af den sidste del af forløbet, og pædagogerne var orienteret, men kom ikke over og var med. Den primære sparring, som Christian fik, var med lederen fra Børnekulturstedet.

Organisering

Parterne i projektet var Børnekulturstedet og Klubben Rubinen. Ved ansøgningen til projektet fik Børnekulturstedet en interessetilkendegivelse fra lederen af Rubinen, men efter pengene var bevilget, var det ikke muligt at komme i kontakt med ham. Børnekulturstedet inviterede sig selv med til et møde, hvor de ikke fik taletid, og Børnekulturstedet fik indtryk af, at Rubinen "ikke havde tid" til dem. Derfor fortsatte Børnekulturstedet med en allerede eksisterende aftale om at tilbyde 6 børn fra klubben at deltage på holdet Skønhed og Destruktion. Men da Børnekulturstedets ønske var at eksperimentere med børnenes deltagelse, og Rubinen ikke havde tid, gik projektet lidt i stå. I slutningen af april besluttede kunstnerne og lederen i Børnekulturstedet at gå uden om ledelsen i Rubinen og blot gå over til pædagogerne og spørge, om de måtte lave noget med børnene. Der oplevede kunstnerne en stor imødekommenhed, og de fik lov til at gøre en masse ting med børnene, men det var meget tydeligt kunstnernes ansvar og deres aktivitet. Derfor kom Christian til at være meget alene med projektet, da han fortsatte det efter holdet Skønhed og Destruktions afslutning. Christian havde en fast ugentlig gang i Huset 2450, hvor han langsomt lærte børnene, der kom, at kende, og lavede aktiviteter med dem. Der var et stort gennembrud i maj, hvor mange børn blev engageret i at bygge huler med Christians supervision, og efter projektets afslutning har klubben besluttet at finansiere, at Christian fortsætter projektet. Børnekulturstedet har lavet en aftale med Rubinen om dette med en betingelse om, at der skal tilknyttes en fast pædagog til projektet, som skal deltage hver gang sammen med Christian.

Aktiviteter og udviklingen af antagelser

Hen over en tidslinje har kunstnerne testet 2 forskellige forløb, hvor de forskellige antagelser er kommet i spil. Der har udviklet sig nye antagelser i dette projekt, og en enkelt antagelse viste sig ikke at holde stik. Projektets udvikling er illustreret på næste side. Den nederste halvdel af figuren er de handlinger, der skete, hvor den øverste halvdel viser de frustrationer, erkendelser og beslutninger, der blev taget. De lyse cirkler viser, hvornår nye antagelser er opstået eller hvornår antagelser er blevet afkræftet eller er blevet irrelevante.

I et forsøg på at inddrage Rubinens børn og unge havde Børnekulturstedet oprettet et hold i Huset 2450. Holdet var fyldt halvt med Børnekulturstedets "normale" brugere (dvs. relativt kulturvante børn og unge) og halvt med pladser tildelt Rubinens børn. Rubinen betalte for 6 pladser, og kunne sende de børn fra klubben, der havde lyst på dagen, over til aktiviteten. Det var nogle gange forskellige børn, der kom. De kom desuden, når det passede dem og blev så længe, de havde lyst. Det fungerede godt i starten, men Rubinbørnene kom hurtigt til at få rollen som "gæster" på holdet, fordi de ikke var der lige så kontinuerligt, som de faste børn. De faste børn udviklede sig også hurtigere i aktiviteterne, fordi de var der hver gang og i hele værkstedets åbningstid, mens børnene fra Rubinen blev ved med at ville lave de samme lidt actionprægede aktiviteter, som de gjorde de første gange.

Den første antagelse **Adgang øges ved at medarbejdere organiserer logistikken (økonomi & påmindelser om tid og sted) omkring børnenes deltagelse** viste sig ikke at holde stik. Det var ikke muligt at skabe en reel ligeværdig samskabelse, når børnene kom på strukturerede hold med andre tilmeldte – på trods af at de voksne tog sig af betaling, organisering og påmindede børnene om aktiviteten. Det skabte et a og et b hold af deltagere, og den organisering, klubmedarbejdere og kunstnere på forhånd havde lavet, virkede kunstig, da nogle af de tilmeldte var børn, der gerne ville gå til aktiviteten og andre var nogen, der "bare" var i klub. Klubben adskiller sig fra skolen og holdundervisningens rammer ved at være et uformelt læringsrum, og der var behov for, at aktiviteterne tilpassede sig klubbens uformelle rammer mere end der var behov for voksenstyring og organisering af logistikken, som antagelsen siger.

Denne erfaring gjorde at Børnekulturstedet fremadrettet ville have fokus på at afprøve forskellige måder, hvorpå de kunne engagere børnene fra Rubinen, og holdet blev ikke gentaget flere gange. Fremadrettet startede eksperimenterne med at være en enkelt lysworkshop inde i Rubinen og derefter en uformel tilstedeværelse af Christian i området, imens børnene var i klub for at se, om der kunne opstå noget ud af det. I starten beskriver Christian, hvordan børnene *dimsede rundt*, imens han arbejdede, og han så gav dem en spand og noget vand og bad dem hjælpe ham med et projekt, han var ved at forberede og som egentligt var et projekt, der ikke er en del af hans job på Børnekulturstedet. Det var noget af det, der startede et engagement blandt børnene.

Tryghed gennem fysisk nærvær, lave krav og mulighed for gentagelse

Anden antagelse: **Adgang øges gennem etablering af trygge relationer** viste sig at være meget vigtig og hænger tæt sammen med antagelsen: **Fysisk nærhed øger adgangen for børn og unge: dvs. at børn får adgang til kunst og kultur, hvis det foregår i de rammer (tid og sted), som de allerede opholder sig i.**

Det at Christian har haft god tid og naturligt har været en del af børnenes nærmiljø, har givet børnene mulighed for langsomt at lære ham at kende. Han var tilgængelig, men han havde ikke et decideret projekt med dem alle: *Jeg har ikke interageret med alle, men de har alle set mig, og de ved på en eller anden måde, hvem jeg er, og at jeg er der* (Christian i 3. antagelsesmøde). Det var helt afgørende for projektet, at Christian kunne være til stede uden at stille alt for mange krav og uden at have en plan. Han gik og arbejdede på sine egne ting og bød dem velkommen og greb deres ideer og gav dem adgang til professionelt udstyr: boremaskiner, skruer, gasbrændere, træplanker og stiksav. Han lod dem prøve selv og hjalp dem, hvis de bad om hjælp, men lod dem lege frit i og med de ideer, der opstod. Her var gentagelsen også central. Børnene skulle ikke igennem et voksenstyrret forløb, hvor de skulle nå fra a til b, så der blev ikke præsenteret nogen fremdrift eller plan. Det gav mulighed for, at de børn, der gerne ville gentage de samme aktiviteter flere gange, fik plads til det. Denne fleksibilitet gjorde det også muligt for alle at være med, for uanset om man havde været med sidste gang eller ej, blev man ikke hængt af i de løse rammer, der handlede om at skabe leg og eksperimenter her og nu og ikke handlede om at nå noget bestemt. Denne ramme appellerede især til 4. klasses børnene. De var med til at bygge en tagterrasse, og der kom efterfølgende en række mindre konflikter mellem børnene om, hvem der måtte være på den. 3. klasserne og 4. klasserne ville begge bruge tagterrassen og bygge huler. Nogle af de større børn fra 6., 7. og 8. klasse beskriver, at de godt kan lide at bygge, men at de ikke gider, når der er mange børn med og når børnene er små. Projektet har tydeligvis haft den stærkeste appel til 4. klassesbørnene, men både børn fra 3., 4., 5. og 6. klasse har været med til at lave forskellige ting med Christian. Flere af børnene, som blev interviewet, fortalte, at de nok ikke havde været der lige da der var aktiviteter eller at de ikke var blevet spurgt og at de derfor ikke havde været med i aktiviteterne. Men de oplevede, uanset om de havde været med eller ej, at de godt måtte være ved Huset 2450 og lave de ting, de nu havde lyst til.

Tilliden voksede over tid

Flere gange hen over det halve år, hvor Christian lavede denne slags aktiviteter i Huset 2450, opstod der episoder, hvor han oplevede, at deres tillid til ham voksede, og at de lærte hinanden langsomt at kende. Den ene episode var en dag, da Christianicyklen, som tilhører Børnekulturstedet, var blevet stjålet. Da kom en dreng og fortalte, at han havde set den i sin baggård, og Christian kunne tage over og hente den. Drengen kunne have valgt ikke at sige noget. Men han var engageret og ville gerne hjælpe.

En anden episode var, da nogle børn havde smadret nogle flasker på pladsen og der derfor lå glasskår ud over det hele. Christian fandt en kost og sagde ikke at de ikke måtte smadre flaskerne, men at de skulle rydde op efter sig. Han mente, det var okay at have lyst til at smadre ting nogle gange, og det kunne de da

godt gøre med flaskerne, så længe de ryddede op. Det var der nogle børn, der gjorde. Det var ikke de samme børn, der havde smadret flaskerne, men nogle af deres venner, og de blev enige om at dem, der smadrede flaskerne, skyldte en omgang hjælp for oprydningen. I samarbejder mellem pædagoger og Børnekulturstedet vil det typisk være en pædagog, der har den opdragende rolle, men fordi Christian var alene, fik han til tider også en pædagogisk rolle. Han skældte ikke ud, men bad dem rydde op efter sig. At det blev respekteret, var et tegn på en voksende tillid og respekt. Christian havde sammen med børnene lavet en regel, som de kaldte **regel nummer 0: Gør ikke noget, som gør det nødvendigt for os at lave flere regler**. Ud fra dette dogme blev Huset 2450 et fristed uden voksenregler, og hvor man kunne spørge Christian om hjælp. En flok drenge flækkede af grin, da evaluator i et interview spurgte dem, om de vidste, at Christian er kunstner. *Nej, han er sådan en, der kan lave alle mulige sindssyge ting med flammekastere og sådan en tømrer, der bygger ting*, sagde de (1. børneinterview, juni 2022). Det var tydeligt igennem flere af børneinterviewene, at børnene oplevede Christian som ejer af Huset 2450 og som en ven. Han satte reglerne, og han vidste, hvad man måtte og ikke måtte. Og det var også hans værktøj. Men pladsen var også deres sted, og Christian var til at snakke med, og han ville gerne hjælpe dem. Et af børnene betegner stedet som: *Et sted, hvor man må gøre ting, som man ikke må derhjemme. Når Christian er her, så laver vi helt vildt fede ikke-sikre ting* (1. børneinterview, juni 2022). Det er fx et sted, hvor man må bygge en tagterrasse på taget af en container og brænde træ med en gasbrænder. Samtidig er det også et sted, hvor de ældre børn går op, når de vil hygge og snakke med deres venner.

Fleksibilitet var vigtigt

En del af det, som børnene beskriver, som noget særligt er at *man må alt herovre*. De må lege med farlige værktøjer med Christian og de får lov til at forfølge deres ideer i området, når han er der. Men børnene beskriver også at der er flere dage, hvor Christian ikke er på området og at pædagogerne aldrig kommer over på området, selvom børnene godt må bruge det, imens de er i klubben. På den måde er pladsen ved Huset 2450 i flere af børnenes optik et frirum fra voksne. Et barn beskriver det sådan her:

Klubben er mest et fællessted. Det her [Huset 2450] er også et fællessted, men vi føler lidt mere, det er vores. Det er vores, for vi har bygget det (5. børneinterview). Børnene har deres egne lege og oplevelser forbundet med stedet. De fortæller om en Youtuberleg, de har leget. Om at knuse kridt og lave det til maling. Om at de har købt slik, som man ikke må spise i klubben, og at de så spiser det på pladsen. Nogle af pigerne leger i sandkassen bag Huset 2450 i fred og ro fra andre både voksne og børn, og drengene fra 4. klasse fortæller om magtkampe mellem klasserne og en krig om, hvem der skal være på containerens tag, fordi det er så populært. På trods af magtkampene, virker børnene trygge i området. Det er et sted, hvor deres univers udfolder sig uafhængigt af voksne.

I deres relation med Christian får børnene lov til at styre meget. Det man må, som er sjældent, det beskriver Christian sådan her:

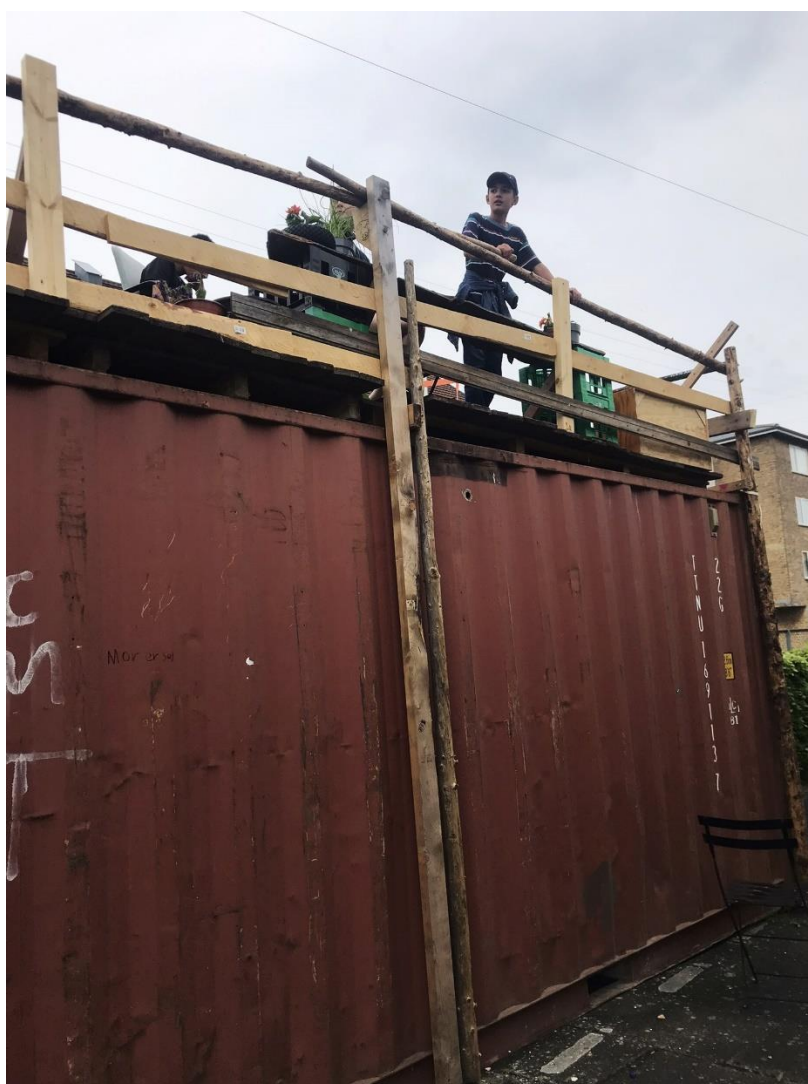
Jeg skal ikke, når jeg står der med børnene, spørge nogen om råd. Og jeg kan også mærke, at det er det, der blæser børnene bagover. De er så vandt til, at alt er planlagt. Man kan mærke, hvor meget de tænder på, at når de får ideen: Skal vi lave en tagterrasse? - Så lad os gøre det lige nu! Vi behøver ikke planlægge det. De skal ikke engang lave en tegning.
(Christian i 3. antagelsesmøde, maj 2022).

Når der hverken er et hierarki eller en handleplan for Christian, kræver det ifølge ham selv:

... at jeg er i stand til at gribe en idé i et øjeblik. Jeg kan det der med at gribe det i øjeblikket. Det kan godt være, vi ikke har de rigtige materialer, men så har vi nogle rafter og nogle andre pinde. Man kan ikke planlægge, at engagementet opstår, og det er også tilfældigheder, der afgør det. Det er onsdag, der er der nogle, som normalt ikke er på

klubben, som kommer om onsdagen, vejret er godt. Jeg er der, jeg har tid, fordi jeg ikke skal hente børn den dag (Christian i 3. antagelsesmøde, maj 2022).

De nære fysiske rammer og den frie børneleg kombineret med Christians fleksibilitet og åbenhed overfor børnene, var helt afgørende for tilgængeligheden og kan umiddelbart virke svært at gentage i et system, da det handlede om på forhånd uplanlagte aktiviteter. Det store engagement blandt børnene opstod, da de byggede en tagterrasse oven på en container, hvor børnene legede. I stedet for at skælde ud over at børnene kravlede på taget af en container, hvilket virkede lidt farligt, foreslog Christian, at de byggede noget, der gjorde det nemmere, men mere sikkert at være på taget af en. Børnene var meget engagerede og beskriver efterfølgende projektet som deres ide, deres sted og som noget, de har skabt. Christian nævnes knap nok af dem, selvom han var helt central for, at det kunne lade sig gøre. Stedet minder ifølge Christian på mange måder om det, der i 1970'erne blev kaldt byggelegepladser.

Skabertrang og eksperimenter som drivkraft

Det er tydeligt, at Christian arbejder ud fra at eksperimentet, nysgerrigheden og skabertrangen skal være det primære. Det er sekundært, om det er de helt rigtige materialer, eller om det ser helt rigtigt ud. Slutresultatet er sekundært, og meget sjældent får de noget med hjem. De leger sammen, og det er det primære. Engagementet fremhæver Christian, som helt afgørende for at lykkes med at skabe en relation til børnene: *De afkoder lynhurtigt, om du brænder for det eller ej. De voksne skal brænde for det, de laver* (Christian i 4. antagelsesmøde). Dette gør det svært at gentage i sin form, for forskellige voksne brænder for forskellige ting og det ville kræve at den voksne, der laver aktiviteter, tager sine egne interesser med ind i mødet med børnene. Det er netop, hvad Ditte som leder i Børnekulturstedet giver plads til blandt hendes medarbejdere. Metoden i Børnekulturstedet er sjældent en proces, hvor der arbejdes mod et slutresultat. Der nørdes og forfines derimod omkring et spørgsmål, en leg med materialer eller en nysgerrighed omkring en proces. Visuelt kan det vises som en krusedulle mod en lineær proces. I et klassisk projekt, med et mål såsom en færdig blomsterkasse, et færdigt teaterstykke eller et helt tredje produkt, vil vi ofte tænke det lineært, med en start, midt og slutning. Sammen med børnene er Christian optaget af at undersøge forskellige tilgange til et materiale eller se hvad der sker, hvis man kombinerer forskellige materialer og teknikker, og derfor bliver børnenes ambitioner styrende og han kommer ikke med et færdigt mål. Det betyder meget for børnenes engagement, fordi det bliver deres ideer, der kommer til at være toneangivende og ikke en på forhånd planlagt proces.

Det kræver imidlertid et øget opmærksomhedspunkt ift. de ansattes udbrændthed, da aktiviteterne til dels er båret af de ansattes engagement og en struktur, de skal opfinde løbende, imens de er i feltet. Det forventes, at de er ildsjæle, men den manglende struktur gør det svært at vide, hvornår det er godt nok, eller hvornår kunstnerne kan stoppe med god samvittighed. Christian nævner en følelse af udmattelse, som en af sårbarhederne i projektet og at de store ambitioner med både at ville lave noget i børnehaver, på pædagogseminariet, i Rubinen og på Sjælør Boulevard har efterladt ham med en stor træthed. Elementet af at skulle evaluere projekterne har medvirket til, at han ville gøre det så godt som muligt og samtidig har været lidt usikker på, hvornår han kunne stoppe med at præstere. Samtidig beskriver Ditte, leder af Børnekulturstedet, at det er krævende, at kunstnerne laver nye ting igen og igen, for at bevare deres egen interesse og nysgerrighed.

Deltagelse

Når man ser på børnenes deltagelse, så var der både børn, der deltog perifært og nogle, der var meget engagerede. Dem, der var perifere, kom bl.a. og sad i nogle gamle sofaer og hyggede sig med deres venner, imens de kiggede på de børn, der byggede. De mere perifere børn var ofte lidt ældre. Det var primært de 8-11 årige, der var mest engagerede. Pædagogerne beskriver det tilbud, Christian har skabt, som et tilbud der appellerer til de børn, der ikke går op i computer eller fodbold, og at det går op for dem, at det er et tilbud, de har manglet. Noget tyder på at følgende 2 antagelser stemmer:

- **Hvis børn og unge får ansvar, så engageres de mere**
- **Professionelle materialer og udstyr er motiverende og skaber engagement**

Antagelsen: **Hvis aktiviteten har et større formål, så øger det børn og unges engagement** stemmer ikke, da det var tydeligt, at det at eksperimentere havde værdi i sig selv. Derfor er der i projektet erfaringer, der peger på, at legen og eksperimentet i sig selv er engagements-skabende; fx når de brændte træ med en gasbrænder eller skrev/brændte med strøm på træ. Engagementet var størst, når børnene byggede på noget, der udsprang af deres egne ideer.

Rammerne bag børnenes ejerskab

Syv ting, syntes at være afgørende for at kunne lykkes med, at børnene tog ejerskab, blev begejstrede og byggede ting sammen:

- Christian er der som en del af nærmiljøet
- Christian smider, hvad han har i hænderne og har en stor fleksibilitet ift. børnenes behov og ideer og griber øjeblikket
- Der er perioder uden nogle voksne i området
- Der er materialer og værktøj tilgængeligt
- Christian er i stand til at vurdere, hvad der er realistisk og guide dem i at bygge
- De må gerne. Christian er ikke bange for, at de skærer sig eller slår sig. Han skal nok trøste dem, hvis der sker noget, men han har tillid til, at det kan de.
- Christian ved, at hans ledelse bakker ham op, og at han må tage beslutninger i samspil med børnene

Alt dette underbygger den sidste af de 3 antagelser om adgang: **Børn får adgang til aktiviteterne, hvis vi tillader en vis fleksibilitet, der gør, at projektet løbende former sig efter de vilkår, vi møder.**

Adgangen øges i takt med, at deltagelsen stiger. Det gør den, fordi det er en frivillig aktivitet, så jo mere engagerede og jo sjovere de har det, jo flere kommer med, og jo mere kontinuerligt kommer de. Det meste af forløbet udviklede sig sådan, at Christian sjældent fik lavet sine egne ting, fordi børnene kom og afbrød ham og ville lave ting med ham. Der har på intet tidspunkt været en forventning om, at Christian skulle lave aktiviteter med børnene hver gang, han var i Huset 2450. Derfor har der også i starten været gange med intet eller et meget lille fremmøde, uden at det har været en fiasko. Andre gange har der været 15-20 børn med i et byggeprojekt. Tilgængeligheden kræver en stor fleksibilitet af kunstneren, men også nogle eksplicitte mål om at tillade, at der ikke altid bliver lavet produktive aktiviteter eller skabt et stort engagement hver gang.

Pædagogernes iagttagelser om deltagelse og adgang

Flere pædagoger fra Rubinen fremhæver at Christian lykkedes med at nå nogle af de børn, der ikke normalt ville få adgang til denne slags aktiviteter: *Det er nogle udsatte familier, der bor i det her område og det lykkedes at give nogle børn nogle fede kunstoplevelser. Der er i hvert fald 10 børn, der hver dag løber derind og laver noget* (Sulimann i 3. pædagoginterview, juni 2022). En anden pædagog fortæller:

Vi har nogle drenge, som vi aldrig ville få med på museum og se på billeder eller se på anderledes kunst, men de er inde hos Christian og hygge sig engang imellem. Og det er nogle af dem, som vi nærmest ikke kan styre. Men når de er inde hos ham, så er der en ro. Det kan han. Det er helt fantastisk (Mikkel i 4. pædagoginterview, juni 2022).

Der er fra klubbens side en bevidsthed om præcis, hvad det er for en målgruppe Christian rammer, og de mener, det er den helt rigtige alder at få fat i børnene, når de går i 3. og 4. klasse:

Christian er meget populær. Det er hans attitude, og det at han laver noget, som børnene faktisk syntest er sjovt. Og der er ikke rigtigt nogen af os pædagoger i området, der har den interesse for kunst. Vores børn ser jo kunst som et maleri, og han kan vise dem, at det er noget andet og noget sjovt. Og han kan få de barrierer brudt ned. 6. klasse er ramt af at være teenagere og gider ingen ting. Men 3. og 4. har ikke ramt den der teenagealder, så de gider stadig at lege. Men når de rykker op, så fortsætter interessen jo, fordi de nu har et ejerskab

over stedet. Vi skal have fanget dem, inden de bliver teenagere. Noget vi taler om, når vi har de her ungdomsklubber, er, at man skal helst have kendt børnene, fra de er 10 år gamle, til når de starter i ungdomsklubben. For ellers er det meget svært at danne en relation til dem. Hvis du allerede har relationen til dem, så kan du faktisk arbejde med dem. Og det, tror jeg, er det samme med de børn, der er ovre hos Christian. Dem, der render rundt derovre og laver tagterrasser, de kommer sku til at være derovre i mange år nu (Mikkel i 4. pædagoginterview, juni 2022).

Opsummering (Hvilke indsigter er skabt i arbejdet med antagelserne?)

Følgende antagelser syntes at stemme overens med, hvad erfaringerne viste:

- **Adgang øges gennem etablering af trygge relationer**
- **Fysisk nærhed øger adgangen for børn og unge: dvs at børn får adgang til kunst og kultur, hvis det foregår i de rammer (tid og sted), som de allerede opholder sig i.**
- **Hvis børn og unge får ansvar, så engageres de mere**
- **Professionelle materialer og udstyr er motiverende og skaber engagement**

Disse antagelser stemte ikke overens, med de erfaringer projektet skabte:

- **Adgang øges ved at medarbejdere organiserer logistikken (økonomi & påmindelser om tid og sted) omkring børnenes deltagelse**
- **Hvis aktiviteten har et større formål, så øger det børn og unges engagement**

Aktiviteten med at koble klubbørnene fra Rubinen til et fast hold fungerede dårligt, hvorimod det fungerede godt at være til stede i tidsrummet, hvor de var i klubben og være i stand til at gribe øjeblikket og lade børnenes ideer udfolde sig sammen med en voksen. Denne aktivitet er betinget af at:

- **Kunstneren er der som en del af nærmiljøet**
- **Kunstneren smider hvad han/hun har i hænderne og har en stor fleksibilitet ift børnenes behov og ideer og griber øjeblikket**
- **Der er materialer og værktøj tilgængeligt**
- **At kunstneren er fagligt dygtig nok til at kunne vejlede børnene**

- Kunstneren har en tilgang, hvor børnene gerne må lege med farlige ting og ikke er bange for at de skærer sig eller slår sig.
- Kunstneren ved, at hans ledelse bakker ham op, og at han må tage beslutninger i samspil med børnene

Aktiviteterne, som er udviklet her, adskiller sig fra mere traditionelle aktiviteter ved ikke at fokusere på en proces-plan mod et slut produkt, men ved at fokusere på eksperimentet og nysgerrigheden som det bærende element i sig selv. Dette kunne lade sig gøre, fordi der var en solid faglighed bag, der gjorde at børnene alligevel oplevede en fremdrift, at de kunne noget, og der skete noget, når de byggede ting og eksperimenterede med Christian.

Sjælør Boulevard

Sjælør Boulevard er et af de mest belastede områder i Sydhavnen. Det ses bla. ved at den gennemsnitlige indkomst i området er halvdelen af, hvad resten af byens gennemsnitlige indkomst er pr husstand. Desuden har 50% af beboerne i boligområdet en anden etnisk baggrund end dansk, og der er en overvægt af enlige forsørgere. Den boligsociale helhedsplan har i mange år arbejdet med, hvordan man bryder den social arv i området, men statistikkerne viser, at den sociale belastning i området ikke har flyttet sig særligt over de seneste 30 år. Børnene i området er kendetegnet ved, at mange af dem ikke kender andre områder end gårdmiljøet og vejen til og fra skole (Jens i 2. interview med boligsociale medarbejder, oktober 2022 & Ditte i 2. ledelsesinterview, august 2022).

Jens Svendgaard Frederiksen, en boligsocial medarbejder fra området, fortæller:

Der er mange af de her børn, der går til klassiske fritidsaktiviteter som fodbold og svømning, men de kreative foreninger er man simpelthen ikke klar over eksisterer. Der ligger en barriere i, at det nogle gange kan være svært at finde de steder og finde ud af, hvordan man tilmelder sig (Jens i 2. interview med boligsociale medarbejder, oktober 2022).

Dette bærer interviews og samtalerne med børnene også præg af. Børnene ved simpelthen ikke, at man kan gå til billedkunst eller andre kreative aktiviteter (6. børneinterview, juli 2022).

Børnekulturstedet har lavet sommerværksteder i baggården på Sjælør Boulevard igennem de seneste 7 år. Sommerværksteder består i, at de hver sommer fylder en ladcykel med materialer og stiller sig i baggården og laver et uformelt kunst-værksted. Aktiviteterne har udviklet sig hen over en årrække og sammen med medarbejdere fra Den Boligsociale Helhedsplan justeres indsatsen fra år til år. Leder af Børnekulturstedet fortæller:

Billedet af den aktivitet vi møder i sommerværkstedet, er meget positivt. Børnene kommer og deltager i vores aktiviteter. Der opleves en stor interesse og taknemmelighed, og børn der hungre efter mere af det, Børnekulturstedets kunstnere kommer med. De tager deres søskende med og mødrene kommer og deltager, og vi oplever en sult efter mere kultur.

Vi har i alle årene efterfølgende inviteret de deltagende familier med til børnekulturfestivaler og andre events, som vi laver. De kommer dog ikke og deltager. Vi har forsøgt at samarbejde med boligsociale medarbejdere om at få familierne til at deltage, vi har ringet på døre og kommet for at hente dem, delt flyers ud, og de boligsociale medarbejdere har tilbudt at følge børnene med til arrangementer. Det er endnu ikke lykkedes at bygge en bro fra sommerværkstederne og ud i nærområdet væk fra boligblokkene (Ditte i 2. ledelsesinterview, august 2022).

Dette års aktiviteter var et forsøg på at skabe en stærkere tilknytning mellem familierne på Sjælør Boulevard og Børnekulturstedet og bryde den barriere, der eksisterer, for at børnene deltager i Børnekulturstedets aktiviteter og events. Dette skulle ske ved at forlænge sommeraktiviteterne til faste ugentlige aktiviteter i området for at skabe større kendskab til hinanden, en større kontinuitet og en øget tillid og tryghed mellem aktørerne, hvilket skulle underbygge at børnene i slutningen af forløbet kom over i Børnekulturstedets lokaler Huset 2450 og lavede aktiviteter. Imens aktiviteterne foregik på Sjælør Boulevard var det intentionen at kunstnerne skulle tage børnene med på udflugter over til Huset 2450 og på den måde underbygge en overgang fra Sjælør Boulevard til Børnekulturstedets lokaler.

Modelforsøgets kunstpædagogiske aktiviteter

I år har aktiviteterne bestået af en uges sommerferiecamp i juli og fra august og frem til efterårsferien har kunstnerne Annika Nilsson og Christian Liljedahl lavet aktiviteter 2 ugentlige eftermiddage på Sjælør Boulevard. Hver gang er det forskellige aktiviteter, der er blevet lavet under det overordnede tema *Botanik og Bynatur*. Projektet sluttede 2 uger efter efterårsferien. I efterårsferien foregik aktiviteterne i lokalerne ved Børnekulturstedet. Hele projektet skulle ende ud i et produkt i form af en lysinstallation, der skulle hænge i træerne og oplyse vejen mellem Sjælør Boulevard og Børnekulturstedet i de kommende 3 år og blive en fast del af byens udtryk – især i de mørke måneder.

Imidlertid udviklede projektet sig sådan, at børnene var mere optaget af at lave eksperimenter, af at lege med materialer og værktøjer og af deres egne ideer. Det betød at slutresultatet kom til at fylde mindre end først planlagt. Slutresultatet blev en udstilling af logbøger og eksperimenter fra forløbet. De blev fremvist ved en afsluttende fernisering i november og blev en fast installation på Idrætscontaineren. Her vil børnene kunne blive mindet om de ting, de har været med til at lave og fremtidige ting fra andre projekter vil kunne

blive udstillet der. I færdiggørelsen af rammerne og elementerne til udstillingen har kunstnerne spillet en central rolle, og børnene har været mere perifere i planlægningen af selve udstillingen.

Forløbets tema Botanik og bynatur beskriver Annika sådan her: *Det handler om at tage udgangspunkt i det, vi bor i og ikke kun forstå naturen som en skov, men også som græsset mellem fliserne og stenene i betonen omkring os* (Annika i 1. udviklingsmøde, juni 2022). Det blev gjort ved at stille nogle spørgsmål, som voksne og børn sammen kunne undersøge. Spørgsmål såsom: Hvad er der under græsset, hvis vi graver et hul? Hvilke planter gror i gården, og kan vi blande dem med farver? Hvordan ser tingene ud i mikroskop? Kan vi lave figurer af græs, blade og ler? Hvordan så området ud igennem tiden, hvis vi kigger på gamle landkort? Hvad sker der, når vi blander olie og vand med farver? Hvad sker der, når vi putter eksperimenterne på glas? Hvad sker der, når vi vender glassene på hovedet?

Materialerne, der kom i brug, var bl.a. landkort, pigmenter, boremaskiner, stiksav, hammer, snor, plexiglas, pipetter, petriskåle, mikroskoper, ler, jord, planter og spotlys i forskellige farver.

I sommerferien og i månederne med varmt vejr, var der helt op til mellem 30 og 50 børn, der deltog hver gang. Nogle børn deltog både i Idrætscontainerens aktiviteter og i kunstaktiviteterne. Andre børn deltog kun i kunstaktiviteterne. I de sidste måneder af forløbet, hvor vejret var koldere og mørkere faldt fremmødet, og der var mellem 10 og 30 børn, der kom til alle aktiviteterne. Da kunstaktiviteterne flyttede over i Huset 2450 i efterårsferien, kom der 3 børn og en forælder nogle af dagene. De 3 børn var i familie med hinanden og var en del af en fast kerne af børn, som kom hver gang, og som var meget engagerede i kunstaktiviteterne.

Organisering

Parterne i projektet var Børnekulturstedet, Den Boligsociale Helhedsplan og Idrætscontainerens gadeplansmedarbejdere, som også bliver kaldt brobyggere. Brobyggerne fra Idrætscontaineren kendte børnene og har faste aktiviteter i området, og derfor havde de allerede en rutine med børnene, som Børnekulturstedet kunne komme ind og blive en del af. Den Boligsociale Helhedsplan stod for kommunikation med boligforeningens bestyrelse om brug af området og var med på sidelinjen i udviklingen og sparringen om, hvad der virkede og ikke virkede i projektet. Børnekulturstedets kunstnere havde rollen som ansvarlige for selve aktiviteterne, materialerne og hvilke aktiviteter, der skulle laves og brobyggerne fra idrætscontaineren havde det pædagogiske ansvar. Brobyggerne stod også for idrætscontainerens sportsaktiviteter.

Projektet har været afviklet af scenograf Annika Nielsson og billedkunstner og opfinder Christian Liljedahl. Der er i evalueringen fokus på at undersøge den metode, som Annika og Christian har i udviklingen af aktiviteter og i samspillet med børnene. Dette fokus skyldes at vi syntes at kunne se, at børnenes engagement bliver større, når denne metode er i brug end i den klassiske holdundervisning, som blev testet i Rubinen og i tidligere forløb af mere klassisk undervisningskarakter (der dog ikke har været en del af Grib Engagemmentet).

Aktiviteter og udvikling af antagelser

Tryghed og aktiviteter i nærmiljøet var afgørende

Børnekulturstedet har i 7 år lavet de her typer af aktiviteter i sommerferien og ved at det virker. Antagelsen **Adgang øges gennem etablering af trygge relationer** har været afgørende og var betinget af medarbejderne i Idrætscontaineren, fordi de havde lavet det gennemgående relationsarbejde hen over flere år og børnene allerede kom, når de var der. Annika fortæller: *Jeg oplever at de kommer til Idrætscontaineren og så er vi der og der var nogen der gik forbi os mange gange før de kom og satte sig* (Annika i 6. kunstnerinterview, nov 2022). Langsomt blev børnene trygge ved Annika og Christian, men relationen var hverken noget, der blev organiseret af nogle voksne eller var logistisk krævende.

Boligsocial medarbejder Trine fortæller, at hun ser, at det er nogle lidt andre børn, der deltager i kunstaktiviteterne:

Det her projekt tiltaler nogle lidt andre børn, der måske ikke er nogle af de børn, der kommer til de klassiske pop op events med håndbold og fodbold. Det er nogle børn, der interesserer sig for nogle lidt andre ting – Der måske har en lidt krøllet hjerne (Trine i 1. interview med boligsocial medarbejder, okt 2022).

Kunstaktiviteterne tiltalte nogle bestemte børn, der ifølge de boligsociale medarbejdere ofte var dem, der kiggede på, når de andre spillede fodbold eller basket, fordi sport ikke var deres store interesse. De børn fik noget kreativt at fordybe sig i. Flere børn gik til og fra aktiviteterne og nogle børn var kun engagerede i enten sporten eller det kreative, men fordi det hele foregik på samme sted, skabte den et fællesskab og en synergi på tværs af aktiviteterne.

Der var en næsten ligelig fordeling af piger og drenge, med en lille overvægt af piger til aktiviteterne i de sidste kolde måneder. Erfaringen er, at aktivitetens store tiltrækning af mange børn er baseret på det længerevarende relationsarbejde, som Idrætscontainerens medarbejdere har, og derfor er antagelserne om at **nærmiljøet er vigtigt** og at **tryghed er vigtig** de væsentligste antagelser omkring adgang. Kunstaktiviteterne blev en naturlig del af deres hverdag og rutiner, fordi de foregik i baggården og på steder og tidspunkter, hvor de allerede kom i forvejen.

Flexibilitet, åbenhed og leg øger adgangen og fastholder børnene

Antagelsen: **Børn får adgang til aktiviteterne, hvis vi tillader en vis fleksibilitet, der gør at projektet løbende former sig efter de vilkår vi møder** syntes også at holde stik, da kunstnerne var enormt fleksible og åbne overfor børnenes ideer og aktiviteterne kunne udvikle sig i mange retninger hver gang. Denne antagelse syntes både at være afgørende for at tiltrække børnene og for at fastholdelse dem. Den boligsociale medarbejder Jens beskriver det sådan her:

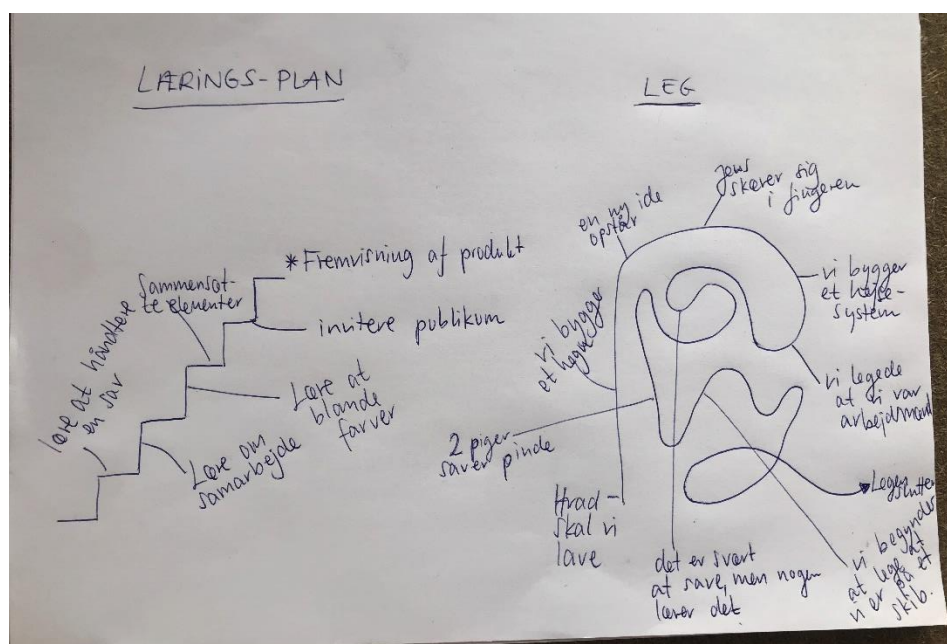
Det er 100% leg de laver, som jeg ser det. Og det er måske de rammer der skal til i sådan en startperiode, hvor man skal have suget dem ind. At man går til det med nogle relativt faste rammer, men de rammer, de er samtidig super fleksible, så hvis børnene gerne vil en anden vej, med de materialer der er stillet til rådighed, jamen så gør vi det. Eller hvis en af børnene syntes at: "Hov det vi laver nu, det minder mig faktisk om at vi skal lave en skattejagt" – jamen så laver vi en skattejagt (Jens i 2. interview med boligsociale medarbejder, oktober).

Begge boligsociale medarbejdere og flere pædagoger nævner engagementet blandt kunstnerne, som en faktor, der fastholder børnene. Jens beskriver det sådan her:

At lege med olie og farve og kigge igennem det i mikroskoper er noget som børnene synes er mega fedt. Eller at sidde og blande deres egne farver. Jeg synes det er nogle gode ting og grunden til at jeg synes det er nogle fede ting er fordi jeg kan mærke at Christian og Annika synes det er vildt fedt og bliver vildt optaget og det smitter også af på børnene når der sidder nogle voksne mennesker som virkelig også synes det er interessant (Jens i 2. interview med boligsociale medarbejder, oktober).

Denne metode er også beskrevet i beskrivelserne af Rubinens aktiviteter og er væsentlig fordi, den adskiller sig fra klassiske dyder inden for kunsthåndværk. I mere traditionelle undervisningsformer vil begreber som progression, præcision og forbedring være centrale. Her er de centrale begreber: ligeværdig leg mellem voksne og børn, engagement, flow og eksperimenteren. Det betyder at fokus er på processen i langt højere grad end på produktet.

Visuelt vil man kunne tegne en klassisk proces, som en trappestige, hvor man skal igennem nogle trin for at nå færdigheder, der gør en i stand til at skabe et produkt eller en fremvisning. Her er legen selve produktet og fremvisningen bliver øjebliksbilleder fra legen i form af logbøger.

Børnene lærte efterhånden de professionelle materialer at kende og efterhånden som forløbet skred frem, kunne et barn godt sige: *Jeg skal bruge et forstørrelsesglas, kan I finde det frem?* Også selvom det ikke var en del af dagens aktivitet. Det er et udtryk for, at børnene tog materialer og værktøjer til sig, men også et udtryk for en ligeværdighed imellem voksne og børn i deres begejstring for genstandsfeltet. Det er også et udtryk for, at børnene faktisk udviklede deres færdigheder igennem legen.

Det faktum, at der kommer børn fra gang til gang og er fast inventar af det, fortæller at det er den rigtige metode. Og det, tror jeg ikke, handler om, at det er et socialt udsat boligområde, det tror jeg generelt bare, at man skal lade børnene styre processen mere. Det, ved jeg godt, er svært når man har et super målstyret samfund, og alle projekter er målstyrede, og vi skal nå det, og vi skal nå det... (Jens i 2. interview med boligsociale medarbejder, oktober).

Den åbenhed som Jens beskriver her, har været helt gennemgående for måden børnene er blevet mødt på.

Ift. andre kunstworkshops, jeg har været til, hvor det er sådan, at det er et bestemt produkt, man skal arbejde hen imod, så er det her meget mere flydende, og børnene har langt mere indflydelse på det. Jeg tror også, det er derfor, de bliver ved med at komme til det, for det er ikke "nu skal vi lave kastanjedyr, og det er det vi skal, og vi skal ikke andet", men at materialerne er bare til – der er selvfølgelig et formål med det – men børnene har mulighed for at forme det, som de vil. Inden for nogle rammer selvfølgelig. Det får ikke lov til at stikke helt af (Jens i 2. interview med boligsociale medarbejder, oktober).

Bl.a. var der en ambition om at arbejde med gamle kort. Ordet Sjælør udspringer af "Sjæl", der betyder sæl og "ør", der betyder strandeng. Altså betyder Sjælør en stenet strand, der er sæler på. De voksne syntes, det var interessant, at det engang havde været en strand med sæler og ville gerne give den begejstring videre. Men det at kigge på kort var lidt for abstrakt og fangede ikke børnenes interesse i lige så høj grad, som de andre ting gjorde. Kunstnerne havde overvejet at få en fra lokalhistorisk arkiv ud og fortælle og drømte om, at en bedstemor fra blokken kom ned og fortalte om at bo i området i mange år. Men fordi

børnene ikke helt fangede interesse for det, blev det ikke aktuelt at fortsætte i det spor. Til gengæld fik et barn lyst til at lave en skattejagt med et skattekort, som inspiration og så var det det, der skete. En barn blev også inspireret til at lave et teater om Egypten. Det fik hun og hendes venner lov til, og hen over flere dage legede de teater. Den ene pige styrede lyset og lavede en manual over hvornår, der skulle være hvilke lyseffekter imens den anden pige instruerede de voksne og børnene i deres roller og replikker og de fik aktiveret flere i at bygge kulisser. Ægyptisk tema havde intet med det overordnede tema at gøre, men deres passion omkring legen og udviklingen af legen blev tillagt værdi og fik lov til at være det bærende, og derfor blev det børnenes tanker og ideer, der kom til at sætte dagsordenen. Den åbenhed krævede, at de voksne skulle lade sig føre ikke kun af egne ideer, men af børnenes inspiration. Annika forklarer den rettesnor og de tanker i at lade sig føre af børnene sådan her:

Det der med at gå på arbejde fra 9-4 og føle man er fanget i andres rammer. Hvornår føler man sig fri og kompetent ift sit arbejde og sit liv? Da syntes jeg, at de piger der blev revet fuldstændigt afsted med at lave en ægyptisk teaterforestilling. Det er det, de får lyst til at udfolde. Sikke en gave. Det er den der gnist. De tænker ikke i, hvornår må jeg gå hjem? Hvornår er vi færdige? Nej, det ruller bare. Den energi, at have den i sit liv som voksen på et plan. Der hvor alting går i opløsning, det er ligemeget med de ydre ting, det er ligemeget, for nu rider man på en bølge. Det føler jeg ligger nedenunder som et spor i det, jeg prøver at navigere efter. Når man kan mærke, at de bliver grebet af et eller andet og ikke at stoppe det og sige at vi skulle noget andet. For det er lige meget for mig, om de laver noget, der er godt at se på bagefter. Det er ikke det. Fordi, for hvis grund har de så gjort det for? Der er så mange områder af vores liv i dag, der er så præget af præstation. Det kender vi til hudløshed. Så hvornår er det andet der? Det elsker jeg, når man kan mærke på børn at de fuldstændigt fortaber sig og bliver opslugt (Annika i 6. kunstnerinterview, november 2022).

Det var både en berigelse for kunstnerne at lade sig føre af de iderige børn, men rammerne var også udfordrende:

Det at arbejde udenfor og have alting under armen – og så stemningen den skifter med aktiviteten. Hvis sensommersolen har strålet ned med et magisk lys, det har påvirket. Den dag det blæste var alle lidt forvirrede, og man kunne ikke koncentrere sig og måtte finde på

noget andet. Det er improvisation på så mange områder. Og ift. børnene: hvor meget tøj har de på, er de sultne, er de trætte efter skolen, trænger de til at bevæge sig? Der er meget, der ligger ud over selve aktiviteten (Annika i 6. kunstnerinterview, november 2022).

Selvom kunstnerne er tilfredse med den meget løse processuelle ramme, så kunne de godt tænke sig nogle mere faste fysiske rammer at arbejde i:

Det ville hjælpe meget at have nogle faste, trygge fysiske rammer, så gør det ikke noget at det hele er lidt flydende. Hvis vi havde en container til ting, eller som i Huset – hvis det blæser – så kan man gå indenfor. Hvis man havde flere strenge at spille på ift. at man sidder udenfor ved de borde. Det skulle være i deres nærmiljø. En pavillon eller at man måtte bruge beboerhuset (Christian i 6. kunstnerinterview, november 2022).

Det lykkedes ikke tilstrækkeligt at flytte børnene op til Huset 2450

Der har igennem hele forløbet, med undtagelse af da aktiviteterne blev flyttet væk fra Sjælør Boulevard, været et stort fremmøde af børn hver gang. Det lykkedes ikke at skabe en bro, som gjorde, at børnene kom over i Huset 2450 i det ønskede omfang. Der blev på trods af intentionen om at lave udflugter op til Børnekulturstedets lokaler i løbet af forløbet, ikke afholdt nogle udflugter. Det gjorde der ikke, fordi kunstnerne ikke var optaget af denne bro, men af børnenes proces, og den blev forstyrret ved en sådan ny ramme. Samtidig kolliderede udflugten med den kultur, der var omkring aktiviteten, hvor der ikke var faste mødetidspunkter, men børnene kom og gik som det passede dem i de timer, aktiviteterne stod på.

Ditte, leder af Børnekulturstedet, fortæller at Børnekulturstedet ikke nødvendigvis er lokalerne, men er de mennesker, der arbejder på stedet, men alligevel mener hun det er væsentligt at se på, om de kan komme op i lokalerne.

Det er rigtig godt at blive inviteret indenfor i en kulturinstitution, fordi det er kulturinstitutionen, der tit er den kulturelle barriere. De føler at dét der, det er ikke for mig. Vi skal kigge dem i øjnene og sige: Det er lige præcis dig, det handler om (Ditte i 2. udviklingsmøde).

På trods af de boligsociale medarbejderes indsats omkring at fortælle forældrene om dette, så oplevede kunstnerne kun få gange at forældrene kom ned og satte sig og var en del af aktiviteten.

Idealet om at skabe en bro mellem børnene og Børnekulturstedet, der ligger 4-500 meter væk og på den anden side af en stor vej, var betinget af en tættere forældrekontakt. Annika fortæller:

Det var sjældent vi mødte nogle forældre. Det er rigtigt mange børn, der var ude. Det må betyde, at det er trygt at være barn og være ude og lege i området. De var helt ned til 3 år. Så hvad ved de forældre, hvad vi har lavet, eller at vi var der? Det er noget, børnene oplever, og vi oplever sammen med børnene, men hvis man skal gå til noget. Hvis forældrene var der hver gang, så ville de jo opleve og erfare os, men de er meget, meget langt væk. Det er sket et par gange og lidt i sommers at nogle forældre kom og satte sig ned. Jeg tror ikke, det er fordi, de ikke er interesserede, det er bare sådan, det er. Hvis man har mange børn derhjemme, er det måske rart at én er ude og lege (Annika i 6. kunstnerinterview, november 2022).

Ligesom i projektet i Rubinen viser det sig at antagelsen **Fysisk nærhed øger adgangen for børn og unge: dvs at børn får adgang til kunst og kultur, hvis det foregår i de rammer (tid og sted), som de allerede opholder sig i** er helt afgørende. Det ses tydeligt, at når aktiviteten blev flyttet op i Huset 2450, kom der markant færre børn. Børnene deltog, når det var i deres gård, hvor de alligevel var, og der var en uforpligtende "drop in" kultur, hvor man var der, fordi man havde lyst, og man kom og gik, når man havde lyst. Det er forholdsvis langt fra kulturen på billedkunstholdene, hvor man bør komme hver gang i et fast tidsrum og skal hentes og bringes af sine forældre. Kunstnerne sætter spørgsmålstejn ved, om målet med, at børnene skal komme op til Børnekulturstedet, overhovedet er et realistisk mål. Det, mener de, ikke det er.

Et par piger har i forløbet spurgt om de kan gå til billedkunst, men her opstår flere barrierer. Holdene starter først hvert halve år, så de skal vente flere måneder på, at de kan starte, og holdene er meget anderledes og mere top down styrede end de eksperimenter som Christian og Annika har lavet med dem. Disse barrierer bliver ikke italesat tydeligt af de voksne på stedet, fordi de er optaget af dagens aktiviteter, og hun får en flyer, som hun selv må tage med hjem og tale med sin mor om. Muligvis vil de boligsociale

medarbejdere kunne hjælpe med tilmeldingen, men de har ikke overblik over Børnekulturstedets aktiviteter, til at kunne formidle omkring, hvordan billedkunst er forskelligt fra Annika og Christians projekter.

Antagelsen **Adgang øges ved at medarbejdere organiserer logistikken (økonomi & påmindelser om tid og sted) omkring børnenes deltagelse** var ikke relevant. De boligsociale medarbejdere stod for påmindelser af forældre, uddeling af flyers og det lavpraktiske bag organiseringen omkring aktiviteterne. Men den store tilslutning af børn til aktiviteterne, virkede mere til at være forbundet med at aktiviteterne blev en del af børnenes eksisterende rutiner, med at komme i idrætscontaineren, frem for en organisering af logistik.

Opsummering (Hvilke indsigter er skabt i arbejdet med antagelserne?)

Følgende antagelser om deltagelse og adgang syntes at holde stik:

- **Adgang øges gennem etablering af trygge relationer**
- **Børn får adgang til aktiviteterne, hvis vi tillader en vis fleksibilitet, der gør at projektet løbende former sig efter de vilkår vi møder**
- **Hvis børn og unge får ansvar, så engageres de mere**
- **Professionelle materialer og udstyr er motiverende og skaber engagement**
- **Fysisk nærhed øger adgangen for børn og unge: dvs at børn får adgang til kunst og kultur, hvis det foregår i de rammer (tid og sted), som de allerede opholder sig i**

Følgende antagelser viste sig ikke at være sande:

- **Hvis aktiviteten har et større formål, så øger det børn og unges engagement.** Det var derimod legen og udforskningen i sig selv, der motiverede børnene.
- **Adgang øges ved at medarbejdere organiserer logistikken (økonomi & påmindelser om tid og sted) omkring børnenes deltagelse.** Det viste sig ikke at være relevant, da det, der gjorde det positive udslag, var, at kunstnerne var i børnenes nærmiljø og begejstredes med børnene.

En ny antagelse kan medtages til slut, baseret på erfaringerne fra aktiviteterne både i Rubinen og på Sjælør Boulevard:

- En insisteren på at skabe en ligeværdig leg, gennem fælles eksperimenter og ved at lade børnenes og de voksnes engagement forme aktiviteterne løbende, smitter af på projektet og er med til at øge kvaliteten af deltagelse for børn og voksne.

Hvis man ønsker at forankre projektet på Sjælør Boulevard, er det kunstnernes vurdering, at det at flytte børnene geografisk er svært, og kunstnerne er skeptiske overfor, om det er en realistisk ambition at flytte denne målgruppe børn op i Børnekulturstedets lokaler. Engagementet og tilknytningen er stor i deres nærmiljø, og forældrene bør involveres mere, hvis det skal kunne lade sig gøre at få børnene ud af gårdmiljøet. Kunstnerne mener derimod at det giver mening at fortsætte aktiviteterne, der hvor børnene allerede er. Hvis indsatsen skal styrkes, vil nogle lokaler eller indendørs rammer i nærmiljøet kunne højne bekvemmeligheden og give mere arbejdsro for kunstnerne til at kunne være til stede med børnene.

Tværfagligt samarbejde på Sjælør Boulevard

Det tværfaglige samarbejde har fyldt mere i projektet på Sjælør Boulevard sammenlignet med Rubinen og især den boligsociale medarbejder Jens Svendgaard Frederiksen har spillet en central rolle i udviklingen af samarbejdet på Sjælør Boulevard og har varetaget mange praktiske roller ifm. lokationen for aktiviteterne.

Det tværfaglige samarbejde fungerede usædvanligt godt på Sjælør Boulevard fordi:

- Der var definerede roller og ansvarsområder
- Der var en gensidig respekt for hinandens evner og opgaver
- Ledelsen og organisatorer talte godt sammen og var med i et opstartsmøde og et møde midt i processen
- Jens og Ditte var lydhør overfor kunstnernes input og justeringer af projektet løbende
- De delte mange værdier arbejdet på tværs af de 3 enheder: Boligsociale helhedsplan, Børnekulturstedet og Idrætscontaineren

Hvor Børnekulturstedets incitament for at lave projektet er beskrevet i afsnittene ovenfor, beskriver Jens den boligsociale helhedsplans bevæggrund for at engagere sig i projektet: *Formålet er at koble civilsamfundet med foreningslivet. Fordi al forskning viser, at hvis man har et sundt foreningsliv, så er ens forudsætninger for at klare sig godt i livet, bedre* (Jens i 2. interview med boligsociale medarbejder, oktober 2022).

De boligsociale medarbejdere stod for at koordinere aktiviteterne på sommercampen, med henblik på at der ikke lå forskellige aktiviteter oven i hinanden: *fordi Det handler om at sætte rammerne så så mange børn får så meget som muligt ud af det. Det er ikke nødvendigvis dårligt at der sker andet samtidig, men det skal koordineres, så børnene får max værdi af indsatserne.* (Jens i 2. udviklingsmøde, september 2022).

Den boligsociale helhedsplan delte flyers ud og talte med familierne inden aktiviteterne, så familierne var opmærksomme på aktiviteterne, men der var allerede en rutine om at børnene kom og brugte området sammen med de boligsociale medarbejdere og brobyggerne, så der var en stor barriere, der var brudt på forhånd.

Fordeling af roller mellem pædagoger og kunstnere

Rollefordelingen igennem projektet har været meget tydelig hele vejen igennem. Brobyggerne er unge mennesker i starten af 20'erne, og det er dem, der har det pædagogiske ansvar:

Det er brobyggerne der kender børnene bedst, så de laver primært det pædagogiske arbejde. Brobyggerne er det blivende element, og det er ikke Christian og Annikas opgave at varetage fx konflikter mellem børnene. Brobyggerne er ansat til at varetage det pædagogiske arbejde og lave sportsaktiviteter med børnene. (Jens i 2. interview med boligsociale medarbejder, oktober 2022).

Annika fortæller om glæden ved at samarbejde med brobyggerne:

Jeg syntes, det har været en kæmpe gave, at de har været her. Jeg kan ikke forestille mig, hvordan det havde været, hvis det bare var Christian og mig, der havde været der. Det er også de der snakke, vi har haft med dem og den der udveksling. Hvordan er de? Og hvad tænker de? De snakke man får undervejs. Det har været en glæde hver gang at være sammen med dem (Annika i 6. kunstnerinterview, november 2022).

Pædagogerne havde et system, hvor børnene kom og krydsede sig ind hver gang, og det skabte en ro og en tryghed. En følelse af "styr på det": *Det tager tid at bygge tillid og relationer op. Idrætscontaineren har gjort sit der. Det tunge arbejde. Hvis vi skulle opbygge det samme, så skulle vi måske de første 2 år ikke gå så meget op i hvor mange der kom (Annika i 6. kunstnerinterview, november 2022).*

Kunstnerne derimod havde ansvar for selve kunstaktiviteterne, og der skinner begejstringen også igennem blandt kollegaerne i projektet. Jens fra den boligsociale helhedsplan fortæller:

Jeg tænker: Hvad er det for nogle vanvittige mennesker, der begejstres så meget over solens lys igennem noget farvet vand? Og hvor ville jeg ønske, at jeg kunne begejstres så meget over noget. Og jeg tror på den oprigtige begejstring. Det er det, der smitter på børnene.

Oprigtig begejstring – det er så særligt (Jens i 2. interview med boligsociale medarbejder, oktober 2022).

Han uddyber:

Jeg vil bare sige, at jeg som pædagog rigtig godt kan lide, at det er processen frem for produktet, og det, syntes jeg, har været ret gennemgribende i det her. At det er processen med de børn, som er der, som har lyst til at være der, og at det løft, der sker, når de får lov til at udfolde sig kreativt, er der hvor man ser dem komme i flowtilstand. Man kan se, der sker et eller andet med dem – at de mister sig selv i tid og sted, og at de finder ud af noget, de faktisk syntes, er interessant, og de også er gode til. Det, syntes jeg, er vanvittigt interessant og det, syntes jeg, er vanvittigt spændende, og det, syntes jeg, er værd at investere penge i. Så er jeg i virkeligheden fløjtende ligeglad med hvad for et produkt, der kommer ud i sidste ende. Det er den pædagogiske proces i det hele, som er vigtigst for mig (Jens i 2. interview med boligsociale medarbejder, oktober 2022).

Følgende værdier går på tværs af boligsociale medarbejder, Børnekulturstedets leder og de to kunstnere:

- Børnenes leg og eksperimenter med materialer og værktøjer i det kreative er vigtigere end et flot produkt
- Det er børnenes oplevelse af begivenhederne og af at lykkes, der er afgørende for om vi lykkes
- Vi vil forsøge at være ydmyge, nysgerrige og lyttende overfor hinanden
- Vi tager os tid til hinanden og projektet
- Vi vil underbygge børnenes egen nysgerrighed
- Vi ved, at vi er gæster i andres baggård og vil gerne underbygge det ejerskab og den glæde børnene har ved at være i gården, ved at sætte så få regler som muligt og ved at være lydhøre og ydmyge i mødet.
- Vi tror på at alle parter i projektet (både voksne og børn) i bund og grund vil sig selv og hinanden det bedste, og derfor møder vi folk med tillid og åbenhed.
- Det skal være sjovt og nydelsesfuldt i processen. Ikke hele tiden – men det meste af tiden.

Tværfagligt samarbejde i Rubinen

Der har ikke været tid i projektet til at få et interview med den overordnede leder af Rubinen, og derfor er det ikke muligt at sige noget om, hvorfor det ledelsesmæssige samarbejde ikke kom op at køre før til sidst ud over, at det ikke er blevet prioriteret fra Rubinens side, før projektet var tæt på at blive afsluttet og der da, opstod et ønske om at fortsætte samarbejdet fra ledelsens side.

Imidlertid har der været et tværfagligt samarbejde, der langsomt spirede frem nedefra. Det var et samarbejde, der fik sin berettigelse, fordi børnene var glade for Christians aktiviteter, og pædagogerne derfor, efterhånden som projektet skred frem, havde en interesse for at samarbejde, på trods af at ledelsen ikke var involveret. En af pædagogerne fortæller om samarbejdet:

Han er smadderne at samarbejde med og han er sød til at stille op. Og det er ikke på de samme tidspunkter han står her, men lige pludseligt så er han der. [...] Jeg tror ikke nogen af os pædagoger har forstået, at der var et samarbejde. Vi fik en mail... og så gik vi derover og spurgte Christian hvad har du brug for? Og så sagde han ” I må ikke tage det negativt, men jeg har bare brug for at I kigger lidt over engang imellem. Også når jeg ikke er her”. Så det gør vi nu. [...] Og det er jo klart, at I starten kom der ikke så mange børn og lige pludseligt, så var der 20 børn derinde, og det er jo klart, at det skal han ikke stå alene med. (Annita i 2. pædagoginterview, juni 2022).

Der er en fælles forståelse af, at det er Christian, der laver aktiviteterne, men at behovet for, at klubpædagogerne er mere til stede, er vokset efterhånden som aktiviteten er vokset i popularitet:

Vi har ikke samskabt. Det er Christian der har skabt noget, og vi har ikke rigtigt haft fat i, at vi skulle gøre noget. Vi kendte ham ikke før forløbet, og vi syntes bare, det var fedt, at han er, som han er, og han siger ”bare send børnene ind” (Annita i 2. pædagoginterview, juni 2022).

Behovet for at der er pædagoger mere til stede i hverdagen har været lidt svær at få til at fungere i praksis. Både fordi de ikke altid ved, hvornår Christian er der, men også fordi:

Vi har et flydende hus, så det kan godt være at der er en, der har ansvaret for et område, men man er der ikke hele tiden. Man har ansvaret for at tingene fungerer. Vi kan godt lide at børnene har - så vidt muligt - et ejerskab over at tingene fungerer og det kan være svært, hvis der hele tiden står en voksen. Så vi går derind og sikrer at det hele er hyggeligt og så kan det være vi går væk og kommer tilbage 10 minutter efter og nogle gange bliver vi også derinde. Men Christian har også så godt styr på det at vi kan gå til og fra. Vi har meget fokus på oprydning lige nu og at få dem til at rydde op efter sig selv derinde. (4. pædagoginterview, juni 2022)

Der er også fra pædagogerne både en begejstring for den farlige leg og byggeprojekterne, men også en nervøstit omkring den:

3. klasserne og 4. klasserne er rigtig glade for stedet. Det er en aktivitet, ud over det vi har normalt herinde. Det er et sted, hvor de bygger og er kreative. Det er et frirum for mange børn, men det kan godt være et problem når de små børn er derinde uden voksne og når de unge også bruger det. Det der med at der ikke altid er en voksen derinde, kan jeg godt være lidt bekymret for. Måske der burde være noget mere fast personale derovre. Samtidig kan vi ikke altid sætte personale af til at være derovre (Sulliman i 3. pædagoginterview, juni 2022).

En anden pædagog fortæller: *Vi kvinder vi kan godt tænke "Ej går det nu og er det ikke farligt", men det går jo og jeg syntes bare han er så god og det er så fedt (Annita i 2. pædagoginterview, juni 2022).* Overordnet set, så er han meget populær blandt klubbens medarbejdere og perspektiverne i fremtidige samarbejder fremhæves af flere. Både fordi han fanger børn, der ikke normalt ville have adgang til denne slags aktiviteter og giver dem nogle muligheder for at deltage, men også fordi han, ifølge Mikkkel, der er pædagog i klubben, kan fange børnenes interesse for noget særligt inden de bliver teenagere og der er der et stort potentiale for at forme dem og det giver en mulighed for også at arbejde videre med dem efter de er kommet i puberteten, når relationen er dannet i 10 års alderen: *Nu tror jeg næste skridt er at få dem ind i foreningshuset, dem der har nogle lidt andre interesser og bruger stedet og vi skal blive ved med at fange dem inden de bliver teenagere. (Mikkkel i 4. pædagoginterview, juni 2022).* En anden pædagog fortæller at

han skal hjælpe til i andre projekter: *Nu skal vi lave en festival i august og så har vi spurgt om han ikke kan lave noget og der er han meget sådan "ja, det gør vi bare" og på den måde opstår der jo nye samarbejder, når vi lærer ham at kende* (Annita i 2. pædagoginterview, juni 2022). Generelt er pædagogernes feedback meget positiv og der er et stort ønske om at fortsætte samarbejdet og lade relationen til især Christian vokse.

Efterskrift - Evaluators refleksioner om værdibaseret ledelse og det nye børnesyn

I Børnekulturstedet er det ikke kun opgaverne, der skal udføres, men også værdier, der binder medarbejderne sammen. Værdier omkring hvordan de mener, børn bør mødes (åbent, nysgerrigt, som kompetente med-skabere). Det er værdier omkring at den kreative proces er vigtigere end produktet og værdier omkring at det er vigtigt at møde hinanden internt og eksternt med tillid og åbenhed. Det fungerer godt for Børnekulturstedets medarbejdere og ledelse. Det minder mig, som udenforstående iagttager, om de værdier, der ligger bag det, der kaldes "det nye børnesyn". Jesper Juuls forfatterskab med bl.a. bogen Dit kompetente barn eller Fie Hørbys bog Drop Opdragelsen er nogle af de toneangivende forfattere, der arbejder med den nye måde at møde børn på: Børn skal ses som kompetente med-skabere, og de skal lyttes til og ses, og vi skal forstå, at børn gerne vil samarbejde, og når de ikke samarbejder er det ikke fordi de vil os det ondt, men fordi der er noget, vi ikke har forstået og fordi, der er noget, der er svært. I modsætning til det gamle børnesyn, hvor børn sås som en tom skal, der skulle udfyldes med viden, lærdom og dannelse og som nogle utilrettede mennesker, der skulle lære gennem autoritær magtudøvelse, skæld ud og tydelige rammer.

Disse nye idealer bag ses på mange plan i vores samfund. Filosof Christian Hjortkjær siger, at vi er gået fra et forbudssamfund, på vores bedsteforældres tid, til et påbudssamfund – hvor vi ikke accepterer regler, men hvor vi opererer efter idealer. Vi opererer altså efter, hvad vi ønsker, drømmer og tror på frem for, hvad vi er bange for.

Inden for ledelse er det også tendensen, at ledelsen bør lede sine medarbejdere frem for at styre dem. Ledelsen skal forstå, at medarbejderne er kompetente og kultivere deres ansvarstagen frem for at afrette og styre dem og på den måde skabe det bedste arbejdsmiljø og de bedste forudsætninger for vækst og trivsel. Dette kræver, at ledelsen lytter opmærksomt og tillidsfuldt, og det er netop, hvad jeg syntes sker i Børnekulturstedet. Det er en ledelse, der er interesseret i at dele beslutningskompetencerne med sine medarbejdere, og som lytter opmærksomt.

Når vi taler med vores opponentgrupper, der operer i en kommune og på tværs af flere kommuner, så ser jeg tydeligt en forskel. Børnekulturstedet er en lille organisation, og den er ledet af en enkelt leder, der sætter en dyd i at lytte og skabe medbestemmelse. En kommune er en større organisation, der ledes af mange ledere med mange agendaer, og kommunen styres oppe fra og ned af politikere og embedsmænd. Når jeg sammenligner de to organisationer, så får jeg lyst til at forherlige Børnekulturstedets metoder. Fordi jeg tror, at det er fremtiden, og fordi jeg er formet af denne tid. Jeg tror, vi har brug for at kultivere det at lytte i fremtiden. Jeg tror vi har brug for at vise tillid i fremtiden. Jeg tror på at

beslutningskompetencen skal flyttes ud i praktikerlaget i højere grad, end vi ser det de fleste steder i dag. Men det er muligvis også urealistisk og urimeligt at sammenligne Børnekulturstedet – en lille forening – med store myndigheder, som kommuner er.

Imidlertid er der også faldgrupper i de metoder, som jeg får lyst til at forherlige hos Børnekulturstedet. De påbud, som Christian Hjortskjær kalder dem og som de fleste mennesker lever efter i dag, er idealer. Idealene som: "lykke er et valg", "Vær kreativ og bliv glad", "vær blid og god", "vær handlekraftig og stærk", "et godt menneske lytter til sine børn", "et godt menneske er et lykkeligt menneske". Problemet med idealerne er, at idealerne er mange og de er svære at vælge imellem. Og så er de for øvrigt også urealistiske at nå i sin rene form. Deraf ordet IDEAL. Og derfor presses vi som mennesker. Center for Ungdomsforskning taler om en ny type udsathed, som rammer middelklassens børn, der får angst, depressioner, stress, skolevægring, spiseforstyrrelser – fordi de bl.a. presses af de mange idealer, vi lever med.

Hvis vi ser på det nye børnesyn – hvor børn skal være med-skabere og ses som kompetente. Hvis vi ser på ledelsesidealene om at lytte og dele beslutningskompetencen – så har intet af det værdi, hvis ikke vi tydeligt mærker hinandens grænser også. For der er grænser. Og selvom grænserne indimellem flytter sig, så er de der. Det er helt afgørende at tjekke ind hos hinanden ofte. Og jo mere flydende rammerne er, jo større bliver behovet for at tjekke ind og mærke de rammer, der er. Jo mere flydende rammer er, jo mere angst kan der opstå for det ukendte eller jo mere apati, hvis det bliver uoverskueligt. Christian beskriver en følelse af at være udmattet, når jeg spørger ind til, hvad der har fungeret mindre godt i projekterne. En udmattethed, der er forbundet med ikke at vide, hvornår det er "godt nok", hvornår man kan stoppe med god samvittighed. Fordi man ønsker alt det bedste for projektet. Og det er netop her tydelige rammer kan være en gave.

Jeg tror ikke, at vi kan eller skal gå tilbage til et forbudssamfund, men vi skal være bevidste om, at de idealer, vi opererer efter, skaber grobund for usikkerhed, stress og angst. Og derfor skal vi tjekke ind og turde sætte tydelige rammer sammen og for hinanden. For det skaber tryghed og ro at have nogle tydelige del-mål og faste rammer i et usikkert og flydende projekt. Jeg tror Børnekulturstedet med fordel kan arbejde bevidst med, hvordan de støtter hinanden godt i de rammer, som er flydende og båret af idealer og drømme om en bedre fremtid for vores børn. Så det at mærke kontakten med hinanden, samt fælles tydelige mål kan mindske potentiel stress og angst.